

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Narkotacirlərin dəhşət
sağan statistikasi -
ələ keçməyənlər də
çoxdur...
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 13 iyul 2023-cü il Çümə axşamı № 118 (8254) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Prezident hökumətə
inflasiya ilə bağlı tapşırıq verdi -
araşdırma aparılacaq...

ilin sonunadək
inflasiyanı birrəqəmli
həddə salmaq mümkün
olacaqmı; **ekspert:**
"Ciddi bir siyasi-herbi
böhran yaranmazsa..."

yazısı səh.5-də

Prezidentdən Gədəbəy hadisələri ilə
bağlı sərt mövqe - tənqid olunan
nazir cəzalandırılı bilərmi?

yazısı səh.4-də

Şahin Mustafayev və
Ermənistanın Baş nazirinin
müavini sərhəddə görüşdü

yazısı səh.2-də

Vilnüsə NATO günləri: Alyans
güclənir, Zelenski gileylənir...

yazısı səh.12-də

Ordumuzun Şuşa və Laçındakı
mövqeləri atəşə tutulub

yazısı səh.6-də

İqtisadçı:
"Aİ-95" markalı benzin
ucuzlaşacaq, "Aİ-92" və dizel isə...

yazısı səh.10-də

Ermənilər növbəti qisas əməliyyatını
tezləşdirir - Azərbaycan bu dəfə də
elə zərbə vuracaq ki...

yazısı səh.9-də

Blinken:
"Birbaşa dialoq Cənubi Qafqazda
davamlı sülhə aparan yeganə yoldur"

yazısı səh.2-də

Yayın bitməyən dərdi - suda
boğulmalar yenə başladı...

yazısı səh.15-də

Mütəxəssislər SOS signalı çağır -
yayda şagirdləri yormaqla olmaz!

yazısı səh.11-də

PAŞINYAN "A" DAN SONRA "B" DEMƏYİNCƏ... N - PREZİDENT MOSKVA VƏ İRƏVANA MESAJI TƏZƏLƏDİ

Bakının sülh şərti qətidir; Azərbaycan
gələcək nəsillərə növbəti "gec partlayan
bomba" miras qoymaq niyyətində deyil!..

yazısı səh.8-də

"Söyüdlüdə süni göl yaradılması
əidiyyəti qurumlarla razılaşdırılmayıb"

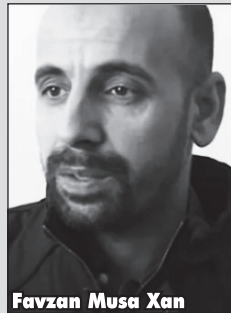
Nazir Muxtar Babayev: "Şirkətə istismarın müvəqqəti dayandırılması
təklif olunub, bu barədə razılıq əldə edilib"

yazısı səh.3-də

Saxta elmi
ad satan
Şəfa Əliyev
məsuliyyətə
cəlb olundu

yazısı səh.10-də

Fəvzan Musa Xan

İsrail səfirliyini
hədəf alan
əcnəbi İranın
casusudur? -
iddia

yazısı səh.7-də

Hikmət Babaoğlu:
"BQXK-nin
Xankəndi ofisi
Bakı ofisinə tabe
etdirilməli, əks
halda işə
bağlanmalıdır"

yazısı səh.6-də

İlham Əliyev Numan Kurtulmuşu qəbul etdi

İyulun 12-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Türkiyə Böyük Millət Məclisinin sədri Numan Kurtulmuşu qəbul edib.

Musavat.com xəbər verir ki, Numan Kurtulmuş Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırıb.

Prezident İlham Əliyev salamlara görə minnətdarlığını bildirib, onun da salamlarını Rəcəb Tayyib Ərdoğanla çatdırmağı xahiş edib.

Dövlət başçısı Türkiyədə keçirilmiş prezident və parlament seçkilərində qələbə münasibətilə bir daha təbriklərini çatdırıb.

Görüşdə Azərbaycanla Türkiyə arasında dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin bütün sahələrdə, o cümlədən parlamentlərarası sahədə uğurla inkişaf etdiyi məmnunluqla vurğulanıb. Numan Kurtulmuşun səfərinin əlaqələrimizin inkişafına töhfə verəcəyi qeyd olunub.

Söhbət zamanı Türk Dövlətləri Təşkilatının daha da gücləndirilməsinin, bu təşkilat və TÜRKPFA formatında əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsinin vacibliyi vurğulanıb.

İki bacanaq avtoqəzada öldü

Xəbər verdiyimiz kimi, ötən gecə Qobustanda iki bacanağın ölümü ilə nəticələnən ağır qəza baş verib.

Musavat.com Qafqazinfo-ya istinadən xəbər verir ki, Bakı-Şamaxı yolunun Şıxahırlı kəndi yaxınlığından keçən hissəsində "Mercedes 190" markalı 10-ZT-481 dövlət qeydiyyat nişanlı avtomobil dərəyə yuvarlanıb.

Avtomobildə olan sürücü, 1985-ci il təvəllüdlü Cavid Mürsəliyev və sərnəşini, bacanağı Cavid Həmzəyev aldıkları xəsarətlərdən hadisə yerində ölüblər. Onlardan birinin meyiti avtomobildən çıxaraq dərəyə düşüb.

Bildirilir ki, C.Mürsəliyev Qobustan şəhərində yaşayırmış. Onun bacanağı Cavid Həmzəyev Cəlilabad rayonunda qeydiyyatda olsa da, Qobustan rayonunun Cəngi kəndində yaşayırmış.

Şahin Mustafayev və Ermənistanın Baş nazirinin müavini sərhəddə görüşdü

İyulun 12-də Azərbaycan Respublikası ilə Ermənistan Respublikası arasında sərhəddə Azərbaycanın Baş nazirinin müavini Şahin Mustafayevin və Ermənistanın Baş nazirinin müavini Mher Qriqoryanın sədrliyi altında iki ölkə arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası üzrə Dövlət Komissiyasının, Ermənistan Respublikası ilə Azərbaycan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası və sərhəd təhlükəsizliyi məsələləri üzrə Komissiyanın dördüncü görüşü keçirilib.

Nazirlər Kabinetinin can Respublikası və Ermənistan Respublikasının rəhbərləri səviyyəsində müxtəlif formatlarda əldə edilən razılaşmaları nəzərə alaraq, delimitasiya məsələlərinin müzakirəsini davam edib, bir sıra təşkilati və prosedür məsələləri nəzərdən keçiriblər.

Tərəflər həmçinin komissiyaların növbəti görüşünün keçirilməsinin tarixi və yerini işçi qaydada müəyyən etmək barədə razılığa gəliblər.

İsrailin müdafiə naziri Azərbaycana rəsmi səfər edəcək

Azərbaycan Respublikasının müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənovun dövləti ilə İsrail Dövlətinin müdafiə naziri Yoav Qallant ölkəmizə rəsmi səfər edəcək.

Müdafiə Nazirliyindən APA-ya verilən xəbərə görə, Yoav Qallantın İsrail Dövlətinin müdafiə naziri kimi ölkəmizə ilk səfəri çərçivəsində bir sıra görüşlərin keçirilməsi planlaşdırılır.

Səfər iyulun 14-dək davam edəcək. Səfər çərçivəsində Yoav Qallantın Prezident İlham Əliyev, müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov və təhlükəsizlik xidmətlərinin digər yüksək vəzifəli şəxsləri ilə görüşü gözlənilir.

Qeyd edilib ki, səfərin məqsədi Azərbaycanla siyasi əməkdaşlığı möhkəmləndirmək, iki ölkə arasında təhlükəsizlik və texnologiyalar sahəsində əlaqələri genişləndirməkdir.

İrandan Rusiyaya etiraz

Rusiyanın İrandakı səfiri Aleksey Dedov bu ölkənin Xarici İşlər Nazirliyinə çağırılıb.

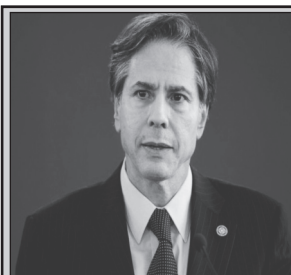
Musavat.com xarici agentliklərə istinadən xəbər verir ki, buna səbəb Rusiyanın ərəb ölkələri ilə apardığı müzakirələr olub.

Məlumata görə, iyulun 10-da Rusiya Federasiyası və İran körfəzindəki Ərəb Dövlətləri üzrə Əməkdaşlıq Şurasının xarici işlər nazirləri arasında keçirilən danışıqların altıncı raundu çərçivəsində qəbul edilmiş yekun bəyannamənin məzmunu rəsmi Tehranın xoşuna gəlməyib. Belə ki, həmin danışıqlarda Əbu Musa, Böyük və Kiçik Tunb adaları üzrə müzakirələr aparılıb. İran həmin adaları özünün hesab edir.

İran Xarici İşlər Nazirliyinin Körfəz üzrə baş direktoru Əlirza Enayəti Rusiya səfiri ilə görüşündə bu adaların İranla aid olduğunu vurğulayıb və Rusiya Federasiyasını bu məsələdə mövqeyini dəyişməyə çağırıb.

Rusiya səfiri isə öz növbəsində İran İslam Respublikasının ərazi bütövlüyünə hörmətlə yanaşdığını söyləyib və bu məsələni ən qısa zamanda Moskvaya çatdıracağını bildirib.

 Musavat.com

Blinken: "Birbaşa dialoq Cənubi Qafqazda davamlı sülhə aparan yeganə yoldur"

"Birbaşa dialoq və diplomatiya Cənubi Qafqazda davamlı sülhə aparan yeganə yoldur".

APA xəbər verir ki, bunu ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken Twitter-də bildirib.

"Azərbaycanla sülhün təmin edilməsi istiqamətində davam edən səylərə güclü dəstəyimi bir daha bəyan etmək üçün dünən Ermənistan Baş naziri Nikol Paşinyanla telefonla danışdım. Birbaşa dialoq və diplomatiya Cənubi Qafqazda davamlı sülhə aparan yeganə yoldur və mən bunu asanlaşdırmağa kömək etməyə sadıqəm", - Blinken qeyd edib.

AÇG və "Şahdəniz"dən indiyədək 616 mln. tondan çox neft və kondensat ixrac edilib

Xəzərin Azərbaycan sektorunda yerləşən "Azəri-Çıraq-Günəşli" (AÇG) və "Şahdəniz" yataqlarını istismara verildən 1 iyul 2023-cü il tarixinədək 618,4 mln. tona yaxın neft (kondensatla birlikdə) hasil edilib.

Energetika Nazirliyindən "APA-Economics"ə verilən məlumata görə, "Azəri-Çıraq-Günəşli"dən 576 mln. ton neft, "Şahdəniz"dən isə təqribən 42,4 mln.tona yaxın kondensat çıxarılıb.

"Bundan 1 iyul 2023-cü il tarixinədək təqribən 616,5 mln. tonu ixraca nəql edilib", - məlumatda qeyd olunur.

Xatırladaq ki, 6 ay ərzində ölkədə təxminən 15,2 mln. ton neft (kondensatla birlikdə) hasil edilib. Respublika üzrə neft hasilatının 9,1 mln. tonu "Azəri-Çıraq-Günəşli"nin, 2,2 mln. tonu (kondensat) "Şahdəniz"in payına düşüb. SOCAR üzrə neft (kondensatla birlikdə) hasilatı 3,9 mln. ton təşkil edib. Hesabat dövründə təxminən 12,7 mln. ton neft (kondensatla birlikdə) ixraca nəql olunub. Bunun 11,3 mln. tonu konsorsiumun, 1,4 mln. tonu isə SOCAR-ın payına düşür.

"İyunun 21-də Prezidentin tapşırığı və baş nazirin sərəncamı ilə Gədəbəy rayonunun Söyüdlü kəndində tullantıxana sahəsində monitorinqlərin aparılması və mövcud vəziyyətin qiymətləndirilməsi məqsədilə komissiya yaradılıb".

çatdırmağa çalışdıq. Hava monitorinqi təhlükəli maddələrin normadan artıq olmaması, hava keyfiyyətinə təsir etmədiyini məlum oldu".

"Əgər Söyüdlüdə istismarçı şirkət tərəfindən lazımi işlər görülməsə,

Nazir bildirib ki, mövcud tullantı anbarının istismarı 3 aydan çox olmadığı, həmçinin ikinci anbarın tikintisinə razılıq verilməyi nəzərə alınaraq, istismarçı şirkətlə görüşdə də bu məsələlər səsləndirilib: "Şirkətə istismarın mü-

ki, toksiki maddələr üçün çay məcrası yaxınlığında süni göl yaradılması aidiyyəti qurumlarla razılaşdırılmayıb: "Vahid monitorinq nəzarət sisteminin qurulması ilə bağlı vahid plan olmayıb, sionid və digər ağır metalların təsirinin minimuma

"Söyüdlüdə süni göl yaradılması aidiyyəti qurumlarla razılaşdırılmayıb"

Nazir Muxtar Babayev: "Şirkətə istismarın müvəqqəti dayandırılması təklif olunub, bu barədə razılıq əldə edilib"

APA-nın xəbərinə görə, bunu ekologiya və təbii sərvətlər naziri, Gədəbəy rayonunun Söyüdlü kəndində tullantıxana sahəsində monitorinqlərin aparılması və mövcud vəziyyətin qiymətləndirilməsi məqsədilə yaradılan komissiyanın sədri Muxtar Babayev iyulun 12-də keçirdiyi brifinqdə bildirib.

Nazir deyib ki, iyunun 22-də və 27-də komissiya üzvləri kənd sakinləri ilə görüş keçirib, texnoloji prosesi ilə tanış olub, o cümlədən tullantı suları üçün tikilmiş gölün monitorinqi aparılıb:

"Səhiyyə, sağlamlıq məsələləri ilə bağlı TƏBİB-in, Ekologiya və Təbii Sərvətlər, Kənd Təsərrüfatı, Fövqəladə Hallar Nazirliklərinin və digər müvafiq strukturların əməkdaşları ora səfər edib. Kənd sakinlərində narahatlıq vardı ki, göldən gələn havanın qoxusu onların sağlamlığına neqativ təsir göstərə bilər. İlk gündən havanın keyfiyyətinin nəticələrini əhaliyə

pay bölgüsü ilə bağlı daha sərt addımların atılmasına başlanacaq", - deyən nazir bildirib: "Komissiya üzvlərinin bu və digər məsələlərlə bağlı tədbirləri baş nazirə müzakirə olunub. Sabah (13 iyul-red.) isə komissiyanın iclası olacaq. Bu sahədə görülməli işlər barədə daha detallı məlumatlar açıqlanacaq".

M.Babayevin sözlərinə görə, Gədəbəyin Söyüdlü kəndində süni anbar 2011-ci ildə tikilib. Gölün dayanıqlığı ilə bağlı tədqiqatların aparılması nəzərdə tutulur.

vəqqəti dayandırılması təklif olunub. Bu barədə razılıq əldə olunub və bununla bağlı Nazirlər Kabinetinə təklif veriləcək".

Söyüdlüdə və Gədəbəydəki digər çaylarda sionid və digər ağır metallar aşkarlanmayıb. Bunu da ekologiya və təbii sərvətlər naziri, Gədəbəy rayonunun Söyüdlü kəndində tullantıxana sahəsində monitorinqlərin aparılması və mövcud vəziyyətin qiymətləndirilməsi məqsədilə yaradılan komissiyanın sədri Muxtar Babayev bildirib.

Muxtar Babayev deyib

endirilməsi, ətrafda iy-qoxunun aradan qaldırılması üçün vacib tədbirlər görülməyib. Göl ətrafında lazımi maneələr quraşdırılmayıb. Sanitar-mühafizə zonası müəyyənəndirilməyib, həsar çəkilməyib. Söyüdlü kəndində də şirkət tərəfindən sosial layihələr həyata keçirilməyib".

Nazir deyib ki, Söyüdlüdə tullantı su anbarı ilə bağlı müvafiq sənədlər aidiyyəti qurumlarla razılaşdırılmayıb, Fövqəladə Hallar Nazirliyinə təqdim edilməyib: "Tullantı anbarı ilə bağlı icazələrin alınmasında bir sıra uyğunsuzluqlar aşkarlanıb. Prezident İlham Əliyev tərəfindən dünnən müşavirədə xüsusən Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi ilə bağlı bir sıra haqlı iradlar səsləndirilib. Prezidentin tapşırığı, səsləndirilən iradların aradan qaldırılması üçün bütün qüvvələr səfərbər ediləcək. Çalışacağı ki, belə hallarla üzleşməyək".

"Bild" qəzeti: "Ərdoğan həmişəkindən daha güclüdür"

Türkiyənin NATO və Rusiya qarşısındakı mövqeyini dəyərləndirən "Bild" Ərdoğanı işarə edərək, "Onsuz heç bir şey alınmaz", - deyib. Prezident Ərdoğanı "Qərbin yeni güclü adamı" adlandırırlar.

BAKU.WS "Ensonhaber"ə istinadən xəbər verir ki, Türkiyənin İsveçin NATO üzvlüyü və ondan sonra əldə etdiyi razılaşmaya münasibəti Qərb mediasının gündəmini zəbt etməkdə davam edir.

Ankara terrora qarşı qətiyyətli mübarizədən əlavə, Stokholmdan Gömrük İttifaqının yenilənməsi, Avropa İttifaqına üzvlük prosesinə dəstək və viza rejiminin liberallaşdırılması ilə bağlı öhdəliklər alıb.

NATO hərbi alyansındakı kritik rolu ilə yanaşı, Türkiyə Rusiya-Ukrayna müharibəsindən sonra kəsilən taxıl tədarükünü açan ölkədir.

Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan və hökumətinin müxtəlif sahələrdə üzərinə götürdüyü rollar Almanıyanın gündəmindən düşmür.

Ərdoğanın İsveçin NATO-ya üzvlüyünün yolunu açdığını ifadə edərək, "Qərbdə bir çox insan onu tərəfləyir", - yazan "Bild" qəzeti bir daha diqqətçəkən xəbər yayıb.

"Ərdoğan hər zamankından daha güclüdür", - başlıqlı xəbərdə Türkiyə prezidentinin həm Qərb, həm də Rusiya ilə münasibətlərdə tutduğu mövqe fərqli ifadələrlə dəyərləndirilib.

Məqalədə deyilir ki, "NATO-nu şantaj edir. O, həm Putinlə, həm də Zelenski ilə işləyə bilər".

Ərdoğanla bağlı, "O, sövdələşməçi kimi tanınır. Onsuz heç nə alınmır", - paylaşımı da edilib.

Əvvəllər Ərdoğanı "Qərbin xilaskarı" adlandıran "Bild" indi "O, Qərbin yeni güclü adamıdır", - deyər vurğulayıb.

Stoltenberq: "2035-ci ilə qədər Çinin nüvə başlıqlarının sayı 1500-ü keçəcək"

"2035-ci ilə qədər Çinin malik olduğu nüvə başlıqlarının sayının 1500-ü keçəcəyini gözləyirik".

APA xəbər verir ki, bunu NATO Baş katibi Yens Stoltenberq Vilynüsə keçirilən NATO Sammitinin yekununa dair mətbuat konfransında deyib.

"Çin hərbi sahəyə böyük miqyasda investisiya qoyur. Çinin bizə necə yaxınlaşdığını görürük. Bu, NATO-nun global alyansa çevrilməsi ilə bağlı deyil, bu, regionumuzun global çətinliklə üzləşməsi ilə bağlıdır ki, Çinin yüksəlişi də bunun bir hissəsidir. Çin bizə Arktikada və Afrikada da yaxınlaşır. Çinin vacib infrastrukturunu necə nəzarət altına almağa çalışdığını görürük", - Stoltenberq bildirib.

"Vaqner" 2 mindən çox hərbi texnika və silahı Rusiya MN-ə təhvil verib

Rusiya Silahlı Qüvvələri plana uyğun olaraq "Vaqner" qrupundan silah və hərbi texnikanın qəbulunu başa çatdırır.

APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bu barədə Rusiya Müdafiə Nazirliyinin "Vaqner" Özəl Şirkətinin silah və texnikası haqqında yaydığı məlumatda bildirilib.

Qeyd olunub ki, 2 mindən çox texnika və silah, o cümlədən yüzlərlə tank, "Qrad" reaktiv yaylım atəşi

qurğusu, "Uraqan", dan müdafiə sistemi, özünə "Pantsir" hava hücumun-

zirehli personal daşıyıcıları və s. "Vaqner" tərəfindən MN-ə təhvil verilib.

"Həmçinin iki yarım mindən çox müxtəlif döyüş sursatları və 20 minə yaxın atıcı silah da təhvil alınıb. Bütün texnika və silahlar Rusiya Federasiyası Silahlı Qüvvələrinin təmir-bərpa bölmələrinin texniki qulluq və istifadəyə hazırlığını həyata keçirdikləri arxa cəbhə rayonlarına çatdırılıb", - deyər məlumatda bildirilib.

Prezident İlham Əliyev 2023-cü ilin altı ayının sosial-iqtisadi yekunlarına həsr olunmuş müşavirədə Gədəbəyin Söyüdlü kəndində baş verən məlum olayla bağlı da danışib. O, məsələyə dair tam obyektiv bir mövqe sərgiləyib:

"Mən hesab edirəm ki, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi ən azı səhlənkarlığa yol verib, nəzarətsizlik nümayiş etdirib, passiv müşahidəçi kimi çıxış edib və bunun nəticəsində xarici investor bizim təbiətimizi zəhərləyib. İnsanlar haqlı olaraq öz etiraz səsinə ucaldıblar, amma onların səsinə baxan olub? Yox! Bir gün, iki gün, üç gün, beş gün, hara baxırdı Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi? Bilmirdimi ki, belə problem var? Ya bilirdi gözünü yumurdu, ya da bilmirdi. Hər ikisi qəbul edilən deyil. Düzdür, vətəndaşların bir hissəsi təxribatçıların fitnəsinə uyaraq ədəbsiz hərəkətlər ediblər, qanunsuz hərəkətlər ediblər və bu da dözülməzdir, qəbul edilməzdir.

Təxribatçıların bəziləri Azərbaycanda, bəziləri xaricdə gizlənir.

Azərbaycandakılar artıq müəyyən edildi və bir neçəsi məsuliyyətə cəlb olunmuşdur. Xaricdəkiləri də biz məsuliyyətə cəlb edəcəyik. Heç kim, necə dəyərlər, fikirləşməsin ki, biz bunu unutmuşuq".

"Ancaq eyni zamanda bu hadisənin təbii səbəbi var idi. O da ondan ibarətdir ki, xarici şirkət buraya pul qazanmağa gəlib. Biz etiraz eləmirik, investisiya qoyubdur, iş yerləri yaradıbdır", - deyə prezident vurğulayıb: "Əlbəttə, onlar gəlib burada xeyriyyəçiliklə məşğul olurlar ki, pul qazanmağa gəliblər. Amma bu o demək deyil ki, bizim təbiətimiz məhv olsun. O demək deyil ki, insanların ölüş, otlaq sahələri zəbt edilsin. O demək deyil ki, heç kimdən icazə almadan ikinci tullantı gölü qurulsun. Kim onlara icazə verib? Görünür, ya Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi ilə sövdələşiblər, ya da ki, onu özbaşına ediblər, ona görə ciddi araşdırılmalıdır. Prokurorluğa, digər aidiyyəti qurumlara bütün göstərişlər verilmişdir. Mən xəbər tutandan sonra zəng edib baş nazirə dedim ki, mütləq komissiya yarat və göndər hadisə yerinə getsin. Yaxşı, bunu mən deməli idim? Ekologiya naziri özü bilmirdi ki, oraya getməlidir. Mən demişəm, gedin orada camaatla danışın, o torpağın, havanın nümunələrini götürün, beynəlxalq ekspertləri cəlb edin ki, - çünki nazirlik bir halda bu hadisənin səbəbkarı olub, ola bilər ki, işi malalasın, - onlar rəy versinlər, bu yataqların istismarı nə dərəcədə insanlara

Prezidentdən Gədəbəy hadisələri ilə bağlı sərt mövqe - tənqid olunan nazir cəzalandırılıla bilərmə?

Azər Badamov: "Öz işinə məsuliyyətlə yanaşmayan məmurlar haqqında ölçü götürüləcək"

rın sağlamlığına, təbiətə zərərli, ya zərərli deyil? Bu günə qədər cavab yoxdur. Bəli, Nazirlər Kabinetində müşavirə keçirilib, orada açıqlama verilib. O açıqlamanı oxuyan heç nə başa düşə bilməz ki, orada nə deyilib və o açıqlamanın məqsədi nə idi? İş malalamaq, yaxud da ki, hansısa belə ümumi sözlərlə bu məsələyə diqqət yetirmək. Mən konkret tapşırıq vermişdim, konkret. Hanı ekspertizanın nəticələri? Nə qədər vaxt keçib? Bir aya yaxın vaxt keçib. Heç kim mənə məruzə etmir - Nazirlər Kabineti etmir, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi etmir. Hesab edirlər ki, mən bunu unutmuşam. Yox, mən heç nə unutmuram. İndi yenə də deyirəm, polisə daş atan utanmalıdır - öz ailəsi qabağında, uşaqları qabağında, ailə üzvləri qabağında, ictimaiyyət qabağında. Çünki o eybəcər mənzərəni ictimaiyyət görüb. Ona görə mən tapşırıram, bir həftə vaxt verirəm, həm mənə, həm ictimaiyyətə məlumat verilməlidir və məsələ araşdırılmalıdır. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi nə üçün bu məsələyə diqqət yetirməyib, biganə qalıb və mən tapşırıq verəndən sonra gediblər, gəliblər, nəticə haqqında heç bir məlumat yoxdur".

Göründüyü kimi, Prezident Gədəbəydəki olaylarla bağlı ən incə detallara qədər məsələni öyrənib. Bu məsələdə günahı olan hər kəsin də cəzalanacağına anonsunu vermiş olub.

Təbii ki, nazirlik də istisna olmayacaq. Nazir tutduğu vəzifədən azad oluna bilərmi?

Mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışan Milli Məclisin deputatı Azər Badamov dedi ki, iyulun 11-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sədrliyi ilə keçirilmiş 2023-cü ilin altı ayının sosial-iqtisadi yekunlarına həsr olunmuş müşavirədə Gədəbəyin Söyüdlü kəndində baş verən olaylarla bağlı ciddi tapşırıq verdi: "Bu, bir daha dövlət başçısının ölkə vətəndaşlarını narahat edən hər bir məsələyə həssas yanaşdığının göstəricisidir. Cənab Prezident qeyd etdi ki, bu hadisənin təbii səbəbi var. Bu, orada fəaliyyət göstərən xarici şirkət tərəfindən ekologiya qorunmasına biganə yanaşaraq ikinci süni gölün yaradılması və müvafiq dövlət qurumunun işinə məsuliyyətlə yanaşmamasından sui-istifadə edən təxribatçı qüvvələrin söyüdlüləri təxribata cəlb etməsi nəticəsində baş verib.

Təbii ki, dövlətin hər bir qurumu öz vəzifəsinə məsuliyyətlə yanaşmalı və ictimaiyyəti narazılığa aparan belə hadisələrin baş verməsinə yol verməməlidir. Ölkə başçısı ekologiya qorunmasına çox həssaslıqla yanaşdığı halda müəyyən qurumların öz işinə düzgün yanaşmaması digər bir bölgədə ekoloji problemlər yaradır. Təbii ki, dövlət başçısının tapşırığına əsasən beynəlxalq ekspertlər cəlb edilməklə Söyüdlüdə ekoloji vəziyyətin təhlükəsizliyi araşdırılaraq ictimaiyyəti məlumatlandıracaqdır. Lazım gələrsə, hətta şirkətin fəaliyyəti də dayandırılıla bilər. Bununla yanaşı, hesab edirəm ki, həm də öz işinə məsuliyyətlə yanaşmayan məmurlar haqqında, o cümlədən Söyüdlüdə insanları narazılığa çağıraraq ölkədəki sabitliyi pozmaq istəyən təxribatçılar haqqında da ölçü götürüləcəkdir. Amma burada bir məsələni də yaddan çıxartmalı deyilik ki, polisə daş atmaqla iğtişaşlar törətmək məsələnin həlli yolu deyil. Polis gecə-gündüz demədən ictimai asayişin keşiyində dayanır. Unutmamalıyıq ki, xaos və özbaşınalıqlara 1993-cü ildə son qoyulub. Bu gün kiminsə müəyyən məsələlərdən narazılığı varsa bunu ifadə etməyin yolları var. Bütün məsələlər hüquqi müstəvidə həll olunmalıdır".

"Bu gün cənab Prezident İlham Əliyevin Gədəbəyin Söyüdlü kəndində baş verən hadisələr ilə bağlı çıxışı sadəcə, möhtəşəmdir və Prezidentin ölkədə baş verən hadisələrə necə obyektiv, vətəndaş mövqeyindən, "hər şey Azərbaycan vətəndaşı üçündür" yanaşmasını bir daha sübut edir!" Bunu isə millət vəkili Nurlan Həsənov özünün öz facebook hesabında yazıb.

Prezidentin müşavirədəki çıxışı və Söyüdlüdəki son durum barədə Modern.az-a danışan Gədəbəyin deputatı Səvinc Hüseynova da bir çox məqamlara aydınlıq gətirib. O bildirib ki, Söyüdlü kəndində insanları narazı salan hadisə ilə bağlı müraciət Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə

nə yönəldilmişdi: "Prezident İlham Əliyev dünən çıxışında çox mühüm məqamlara toxundu. Dövlət başçısı vətəndaşlarımızın sağlamlığının qorunmasının əhəmiyyətli olduğunu diqqətə çatdırdı, eyni zamanda ekologiyaya zərər verilməməsi barədə aidiyyəti qurumlara tapşırıqlar verdi". **Deputat Söyüdlüdə baş verən hadisələrdən bir neçə gün öncə kənd sakinləri ilə görüşdüyünü vurğulayıb. S.Hüseynovanın sözlərinə görə, sakinlər aksiyadan bir neçə gün əvvəl ikinci süni gölün yaradılması ilə bağlı şikayətlərini ona çatdırıblar:** "Söyüdlü yatağı ilə bağlı sakinlərin mənə müraciətləri olmuşdu. Biz də həmin müraciəti aidiyyəti qurumlara yönəltmişdik. Sakinlər aksiyadan 2-3 gün öncə bizə müraciət etmişdilər. Mən Söyüdlü yatağındakı vəziyyət və sakinlərin narazılığı barədə Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə müraciət etmişdim".

Gədəbəyin deputatı hesab edir ki, Söyüdlüdə xosşagəlməz olayların yaşanmasında maraqlı qüvvələr olub: "Bəzi qüvvələr vətəndaşlarımızın ətraf mühitlə bağlı həssaslığından istifadə edərək, təxribat törətməyə cəhd edib. Eyni zamanda bu hadisələr bir daha göstərdi ki, Azərbaycan vətəndaşı ekoloji problemlərə çox həssas yanaşır. Təbii ki, bütün bunlar ölkəmizdə aparılan siyasətin nəticəsidir. Azərbaycan enerji sahəsində "Yaşıl enerji"yə çox böyük üstünlük verir".

□ Afaq MİRƏYİQ, "Yeni Müsavat"

Azərbaycanda yeni müavinət növləri təsis edilib

Azərbaycanda yeni müavinət növləri təsis edilib. APA xəbər verir ki, bu, Prezident İlham Əliyevin bu gün təsdiqlədiyi "Sosial müavinətlər haqqında" qanuna edilən dəyişiklikdə əksini tapıb.

Qanuna əsasən, himayədar ailəyə verilmiş uşağın, o cümlədən 18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş uşağın tərbiyə edilməsinə görə aylıq, himayədar ailəyə verilmiş uşaqlara mövsümi geyim alınması üçün birdəfəlik müavinətlər təsis edilib.

Himayədar ailəyə verilmiş uşağın, o cümlədən 18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş uşağın tərbiyə edilməsinə görə aylıq və himayədar ailəyə verilmiş uşaqlara mövsümi geyim alınması üçün birdəfəlik müavinətlərin təyin olunma şərtləri də müəyyənləşib.

Qanuna əsasən, himayədar ailəyə verilmiş uşağın, o cümlədən 18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş uşağın tərbiyə edilməsinə görə müavinət himayədar valideynlərlə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) arasında 0-18 yaş arası uşağın, o cümlədən 18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş uşağın himayədar ailəyə verilməsinə dair müqavilə bağlandıqda, himayədar ailəyə verilmiş uşaqlara mövsümi geyim alınması üçün müavinət himayədar valideynlərlə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) arasında uşağın himayədar ailəyə verilməsinə dair müqavilə bağlandıqda təyin ediləcək.

Eyni zamanda himayədar ailəyə verilmiş uşağın, o cümlədən 18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş uşağın tərbiyə edilməsinə görə müavinət himayədar valideynlərlə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) arasında uşağın himayədar ailəyə verilməsinə dair bağlanmış müqavilənin qüvvədə olduğu müddətə müavinət təyin olunacaq. Himayədar ailəyə verilmiş uşaqlara mövsümi geyim alınması üçün müavinət himayədar valideynlərlə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) arasında uşağın himayədar ailəyə verilməsinə dair müqavilə bağlandıqdan sonra ildə 4 dəfə (mart, iyun, sentyabr və dekabr aylarında) ödənilməklə, həmin müqavilənin qüvvədə olduğu müddətə təyin ediləcək.

● yulun 11-də Prezident İlham Əliyevin sədrliyi ilə 2023-cü ilin 6 ayının sosial-iqtisadi yekunlarına həsr olunmuş müşavirə keçirilib. Dövlət başçısı müşavirədə çıxış edərək ölkənin iqtisadi-sosial, ictimai-siyasi həyatı ilə bağlı mühüm açıqlamalar, mesajlar və hökumətə ciddi tapşırıqlar verib:

“Əminəm ki, ilin sonuna qədər ölkəmizin uğurlu inkişafı təmin ediləcək. Bu ilin altı ayında isə əsas istiqamətimiz ölkəmizin dayanıqlı inkişafının təmin edilməsi, qeyri-neft sektorunun inkişafı, Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun bərpası, iqtisadi və sosial sahələrdə islahatların davam etdirilməsi idi. Deyə bilərəm ki, bütövlükdə altı ay ərzində iqtisadiyyatımız inkişaf edib, hal-buki mütləq rəqəmlər o qədər də böyük deyil”.

Prezident deyib ki, inflyasiyanın ikirəqəmli olması hökuməti düşündürməlidir: “Ümid edirəm ki, ilin sonuna qədər inflyasiya birrəqəmli səviyyəyə düşə bilər. Burada təbii səbəblərlə yanaşı, subyektiv səbəblər də vardır. Onlar daha ciddi araşdırılmalıdır və ilin sonuna qədər atılacaq addımlarla bağlı təkliflər verilməlidir. Çünki Azərbaycanın bütövlükdə iqtisadi potensialı və iqtisadi sahədə əldə edilmiş nəticələr fonunda inflyasiyanın 12 faiz səviyyəsində olması, əlbəttə ki, arzuolunan deyil”.

Prezident qeyd edib ki, ölkədə makroiqtisadi sabitlik uzun illər ərzində təmin edilir: “Manatın məzənnəsi altı ildir ki, sabitdir və bu da dünya praktikasında, xüsusilə indiki şəraitdə nadir hadisələrdən biridir. Bu, düşünülmüş siyasətin təzahürüdür və bu siyasətin mərkəzində təbii ki, Azərbaycan vətəndaşı dayanır. Çünki makroiqtisadi sabitlik təbii ki, ölkə iqtisadiyyatına təsir edir. Amma ilk növbədə, bunun ən ciddi təsiri insanların yaşayış səviyyəsinədir. Bizdə isə həm minimum əməkhaqları, həm minimum pensiyalar müntəzəm olaraq artırılır. Bununla paralel olaraq manat sabitdir”.

İqtisadi islahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin (İTKM) İqtisadi təhlil şöbəsinin müdiri Günay Quliyeva müşavirədə səsləndirilmiş rəqəmləri şərh edərək bildirir ki, çoxsaylı mənfəi şokların təsiri ilə mübarizə apararaq global iqtisadiyyatın həssas olduğu bir dövrdə Azərbaycan iqtisadiyyatında artım müşahidə olunub.

Şöbə müdiri qeyd edir ki, bu il ölkənin sosial-iqtisadi inkişaf proqnozlarında neftin qiyməti hər barel üçün 50 ABŞ dolları nəzərdə tutulduğu halda, 2023-cü ilin ilk yarısında “Azeri Light” (CIF) markalı neftin bir barelinin orta qiyməti 82,84 ABŞ dolları təş-

Prezident hökumətə inflyasiya ilə bağlı tapşırıq verdi - araşdırma aparılacaq...

İlin sonunadək inflyasiyanı birrəqəmli həddə salmaq mümkün olacaqmı; **ekspert:** “Ciddi bir siyasi-hərbi böhran yaranmazsa...”

kil edib: “Cari ilin ötən dövrü ərzində dövlət büdcəsinin qarşılıqlı proqnozlara qarşı əhəmiyyətli dərəcədə çox olması bu ilin dövlət büdcəsinə əlavə maliyyə resurslarının yaranmasını və onların yenidən bölünməsinə gündəmə gətirib. Dürüstləşmə ilə 2023-cü il üçün təsdiq olunmuş büdcəyə 3 milyard manatdan çox vəsait əlavə olunub. Əlavə vəsaitin əhəmiyyətli hissəsi işğaldan azad olunmuş Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarının həyata keçirilən genişmiqyaslı tikinti, bərpa və yenidənqurma işlərinin sürətləndirilməsi ilə bağlı xərclərə, müdafiə xərclərinə yönəldilib. Əlavə olunan 3 milyard manatın 1,8 milyard manatı işğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə bərpa-quruculuq işlərinə, 1,1 milyard manat isə hərbi gücümüzün artırılmasına yönəldilib. Dövlət büdcəsinə edilən son dəyişikliklərlə işğaldan azad olunmuş ərazilərdə bərpa-quruculuq işlərinə ayrılan vəsait 4,8 milyard manata, müdafiə və milli təhlükəsizlik xərcləri isə 6,05 milyard manata qaldırılıb. Bu isə hökumətin əsas prioritetinin əhəlinin həmin ərazilərə qısa müddətdə geri qaytarılması və ölkə təhlükəsizliyinin təmini olduğunu göstərir”.

G.Quliyevanın sözlərinə görə, 2023-cü ilin ilk yarısında ölkənin strateji valyuta ehtiyatları da artıb: “Mərkəzi Bankın rəsmi valyuta ehtiyatları iyun ayına 9,1 milyard ABŞ dollarına bərabər olub. Tədiyyə balansının cari əməliyyat üzrə profisiti 10 milyard dollara yaxın olub. Strateji valyuta ehtiyatlarının artımı, tədiyyə balansının cari əməliyyatlar balansının profisiti cari ildə makroiqtisadi sabitliyi təmin edib və manatın məzənnəsinin sabitliyini dəstəkləyib”.

Ekspert əlavə edib ki, post-pandemiya dövründə nəqliyyat sektorunun bərpası və bu sahədə həyata keçirilən bir sıra layihələr nəticəsində 2023-cü ilin yanvar-may aylarında ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə nəqliyyat sektorunda yükdaşımanın həcmi 6,8 və sərnəşindəşimalarının həcmi isə 19 faiz artıb: “Bu artım həm də son dövrdə Azərbaycanın artıq beynəlxalq logistika və nəqliyyat mərkəzinə çevrilməsi ilə əlaqədardır. Dünyada baş verən bir sıra hadisələr, o cümlədən Rusiya-Ukrayna müharibəsi ilə əlaqədar olaraq, əvvəllər Şimal dhlizi ilə daşınan yüklərin artıq Orta dhlizə (Trans-Xəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu, TITR) yönləndirilməsi ölkəmizin tranzit ölkə kimi nüfuzunu artırıb. Yeni nəqliyyat marşrutlarının açılması ölkəmiz üçün də yeni imkanlar açır. Azərbaycanın əlverişli coğrafi mövqeyi həm Şimal-Cənub, həm də Şərq-Qərb nəqliyyat dhlizlərində ölkəmizin əsas

tərəfdaşa çevrilməsinə imkan verir. Təbii ki, bu da orta və uzunmüddətli dövrdə ölkənin təkcə tranzit ölkə deyil, həm də əsas istehsalçı və ixracatçıya çevrilməsinə imkan yaradır. Nəqliyyat marşrutları üzərində olan regionlarımızda yeni biznes imkanları açılır. Ələt Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanının imkanlarının genişləndirilməsi ilə dəniz nəqliyyatı sahələri və xüsusən gəmiqayırma sənayesi hökumətin əsas diqqət mərkəzində olan sahələrdəndir. Bu sahədə aparılan islahatlar və qoyulan sərmayələr yaxın dövrdə dəniz yolu ilə yüklərin daşınmasını əhəmiyyətli dərəcədə artırır bilər.

Aparıcı enerji istehsalçısı olmasına baxmayaraq, Azərbaycan külək və günəş enerjisi kimi bərpa olunan mənbələrə əhəmiyyətli sərmayələr yatırmaqla, Naxçıvan, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur regionlarını “yaşıl enerji” zonasına çevirməkdə maraqlıdır. Naxçıvan Muxtar Respublikasının gələcək inkişafı ilə bağlı qəbul edilmiş dövlət proqramında bu, xüsusilə vurğulanıb”.

Mərkəz eksperti bildirir ki, Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda, Bakıdan təxminən 100 kilometr cənub-şərqdə yerləşən “Abşeron” qaz-kondensat yatağının böyük qaz ehtiyatları artıq təsdiqlənib: “Bu ay ilkin qaz hasilatına başlanılan həmin yataq və “Şahdəniz” qaz-kondensat yatağı

qaz ixracımızın əsas ehtiyat mənbəyinə çevrilir. Bu isə ixracı gedən qazın həcmi ilə dənizlə artırmağa imkan verir. Hər iki qaz yatağı enerji təhlükəsizliyimizi təmin etməkdə mühüm rol oynayır. İlin ilk yarımilinin iqtisadi nəticələri göstərir ki, hökumətin post-müharibə və post-COVID dövründə mərhələli və ardıcıl formada həyata keçirdiyi sosial-iqtisadi islahat paketləri uğurlu şəkildə icra olunur. Bu islahatların əsasını işğaldan azad olunmuş ərazilərin bərpası, ölkə təhlükəsizliyinin təmini, makroiqtisadi sabitliyin təmin edilməsi və sosial rifahın artırılması təşkil edib. Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı çərçivəsində aparılan ardıcıl, sistemli və sürətli bərpa işləri sayəsində qısa müddətdə vətəndaşlarımız öz torpaqlarında tam məskunlaşacaqlar. Bütün bu qeyd etdiklərimizlə yanaşı, ekoloji məsələlər də hökumətin əsas diqqət mərkəzində olub. Dünya İqtisadi Forumunun “Səməralı Enerji Keçidinin Təşviqi-2023” hesabatında da göstərilirdi ki, Azərbaycan iqtisadi inkişafı ekoloji dayanıqlılığın bəslənilməsinə sadıq olan nadir ölkələrdəndir”.

İqtisadçı-ekspert Pərviz Heydərovun sözlərinə görə, cari ilin yanvar-may aylarında ölkədə istehlak qiymətləri indeksi 2022-ci ilin eyni dövrü ilə müqayisədə

13,1 faiz təşkil edib: “İlin birinci yarısının bu barədə yekunları isə hələ açıqlanmayıb. Bəli, inflyasiya davam edir. Lakin may ayında istehlak qiymətləri indeksi əvvəlki aya nisbətən 0,4 faiz az təşkil edib. Bu isə o deməkdir ki, iki il yarımdır ardıcıl davam edən bahalaşma və inflyasiya prosesinin sürəti artıq aprelə zəifləməyə başlamışdı. 2023-cü ilin aprelində ölkəmizdə aylıq inflyasiya mart ayında qeydə alınmış 0,7 faiz səviyyəyə qarşı 0,3 faiz təşkil etmişdi. Bu isə o deməkdir ki, proses artıq, zəifləməyə doğru istiqamət götürüb. Odur ki, mayda tempin səngiyəcəyi aydın görünürdü. Buna da ən çox analoji tendensiyanın məhz global miqyasda baş verməsi əsas yarıdır.”

Belə ki, sözügedən tendensiya global məkanda əslində xeyli əvvəl başlayıb. Bizdə isə mayda özünü göstərməyə başladı. İl başlandıqdan bəri dünya bazarlarında bir sıra strateji məhsullar, o cümlədən ərzaq malları ucuzlaşıb”.

Eksperlin fikrincə, 2021-ci ilin əvvəlindən başlanan və bütövlükdə ötən il ərzində Rusiya-Ukrayna müharibəsinin təsiri nəticəsində daha da alovlanan qiymətlər bir ildən ucuzlaşmalı idi: “Çünki buna enerji daşıyıcıları qiymətlərinin sabitləşməsi əsas yarıdır. Bahalaşmaya və inflyasiyaya dair şərhlərimdə və açıqlamalarımda həmişə qeyd etmişəm ki, prosesin səngiməsi üçün birinci məhz enerji daşıyıcıları ucuzlaşmalıdır. Başqa sözlə, global enerji bazarlarında ajiotaj yatlmalıdır. Əks təqdirdə, prosesin ölkəmizə təsir və təzyiqləri davam edəcək, inflyasiya idxalı səngiməyəcək”.

İnflyasiya prosesinin səngiməsi uzunmüddətli xarakter daşıyacaqmı, yəni bahalaşma yarana bilərmə və may ayındakı deflyasiya nə dərəcədə perspektivlidir suallarına gəldikdə isə P.Heydərov bildirir ki, ilin qalan ikinci yarısı üçün hökumətin və Azərbaycan Mərkəzi Bankının verdiyi proqnozlar fərqlidir: “Birincisi 10,4 faiz olmaqla ikirəqəmli, ikincisi isə 8,3 faiz təşkil etməklə birrəqəmli proqnoz irəli sürüb. Bunun hansının doğru olduğunu zaman göstərəcək. Hesab edirəm, cari ilin qalan dövrü ərzində də Azərbaycanda inflyasiyanın səviyyəsini global bazarlardakı vəziyyət müəyyən edəcək, ciddi bir siyasi-hərbi böhran yaranmasa, bu il enerji daşıyıcılarının qiymətlərinin bir az da ucuzlaşacağı gözlənilirdiyindən ərzaq və digər məhsulların qiymətləri düşməkdə davam edəcək”.

□ Dünya SAKİT,
“Yeni Müsavat”

BQXX-nın imicini zədələyən davranışı - rəylər

Qurum qaçaqmalçılığın məsuliyyətini üzərinə götürmək istəmir; **deputat:** "Xankəndi ofisi Bakı ofisinə tabe etdirilməli, əks halda isə bağlanmalıdır"

Ermenistan Respublikası ilə dövlət sərhədində Laçın dövlət sərhədindən buraxılış məntəqəsində Dövlət Sərhəd Xidmətinin əməkdaşları tərəfindən BQXX-ya aid nəqliyyat vasitələrində dəfələrlə qanunsuz yolla müxtəlif növ qaçaqmalın keçirilməsi cəhdlərinin qarşısını alıblar. Nəhayət, onların bu əməlləri ifrat həddə çatıb və DSX bununla bağlı açıqlama yayıb.

Ötən müddət ərzində Ermənistan Azərbaycanla gələn BQXX-nın maşınlarında gizlədilmiş, bəyan edilməmiş, qaçaqmal keçirilən xeyli sayda əşya, yanacaq və s. aşkarlanıb.

"Bu barədə BQXX-ya rəsmi kanallar vasitəsilə xəbərdarlıq edilməsinə baxmayaraq

nistan yox, Bakı nümayəndəliyini verib. Nümayəndəlikdən bildirilib ki, təşkilat bəyan edilməmiş məhsulların keçirilməsi ilə bağlı məlumatlardan xəbərdardır və belə fəaliyyətləri dəstəkləmir.

Qeyd olunub ki, BQXX-ya məxsus olan heç bir nəqliyyat vasitəsində belə məhsullara

kədən getməsi tələbini də aktuallaşdırırmı? Bu faktları qarşılığında hansı addımları atmalıyıq? BQXX ilə münasibətlərə yenidən baxıla bilərmi?

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin ölkədən çıxarılmasına ehtiyac yoxdur. Çünki bu beynəlxalq humanitar təşkilatdır: "Azərbaycan daim Cenevrə Konvensiyasını

lərin sürücülərinin azərbaycanlı olmasının problem yarada biləcəyini də bəhanə etməyə ehtiyac yoxdur. Sürücülər BQXX-nın başqa millətlərdən olan işçiləri də ola bilər. Sürücülərin erməni olmasına isə yol vermək olmaz. Çünki təcrübə göstərdi ki, erməni sürücülər qanunsuz daşımaçılıq həyata keçirirlər".

Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədr müavini Hikmət Babaoğlu isə bildirib Beynəlxalq

Azərbaycan Ordusunun Şuşa və Laçındakı mövqeləri atəşə tutulub

● yulun 12-si saat 09:25-də Rusiya sülhməramlılarının müvəqqəti yerləşdiyi Azərbaycan ərazisindəki qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələri tərəfindən Ordumuzun Şuşa rayonu istiqamətində yerləşən mövqeləri atıcı silahlardan atəşə tutulub.

Bu barədə Müdafiə Nazirliyindən məlumat verilib.

Bundan başqa, saat 10:50-dən 12:10-dək Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri Gorus rayonunun Dığ yaşayış məntəqəsi istiqamətində yerləşən mövqelərdən Azərbaycan Ordusunun Laçın rayonunun Zabux yaşayış məntəqəsi istiqamətində yerləşən mövqelərini atıcı silahlardan atəşə tutub.

Qeyd olunan istiqamətlərdə yerləşən bölmələrimiz tərəfindən adekvat cavab tədbirləri görülüb.

raq qanunazidd əməllər təkrar olunmuş və onların aradan qaldırılması üçün zəruri addımlar atılmamışdır.

BQXX-ya məxsus olan və tibbi təxliyə həyata keçirən nəqliyyat vasitələrindən qaçaqmalçılıq üçün istifadə edilməsi Azərbaycan Respublikasının qanunlarının kobud şəkildə pozulması faktları olmaqla yanaşı, həm də ölkəmizin humanitar təşkilat olan BQXX-ya olan etimadından sui-istifadə olunmasıdır.

Yuxarıda qeyd edilən faktlarla əlaqədar Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddələri ilə cinayət işi açılmış və zəruri istintaq tədbirləri həyata keçirilənə qədər Laçın dövlət sərhədindən buraxılış məntəqəsində keçid müvəqqəti olaraq dayandırılmışdır.

Bütün qaçaqmalçılıq faktları yerində əməliyyat çəkişləri ilə sənədləşdirilmişdir" - deyər açıqlamada bildirilir.

Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsi (BQXX) Laçın yolu ilə qanunsuz daşımaları etiraf edib. Maraqlıdır ki, buna dair açıqlamanı BQXX-nın Ermə-

nistən gəlməyib: "Bütün humanitar yüklər Azərbaycanın gömrük orqanları tərəfindən yoxlanılır. Lakin təəssüf ki, icarəyə götürülən və üzərinə müvəqqəti olaraq BQXX emblemi vurulan dörd nəqliyyat vasitəsinin sürücüsü bizə məlumat vermədən öz maşınlarında kommersiya məqsədli yükləri keçirməyə cəhd ediblər. Bu şəxslər BQXX əməkdaşları olmayıb və onlarla olan xidməti müqavilələrə dərhal xitam verilib".

Bütün hallarda BQXX bu məsələdə məsuliyyət daşıyır. Sürücü xidməti müqavilə ilə işləsə də, qurumun emblemi olan maşını sürür və bu təşkilatı təmsil edir.

BQXX-nın bu cür davranışı beynəlxalq və diplomatik normaların pozulmasıdır.

Eyni zamanda ekspertlər bildirir ki, Ermənistandan Xankəndiyə ancaq Ağdamdan keçib getməli, oradakı ofis də məhz Bakıya tabe olmalıdır. Digər halda isə BQXX-nın fəaliyyəti Azərbaycanın suverenliyinə hörmətsizlik kimi qiymətləndirilir.

Baş verən hadisə ciddi skandalıdır. Bu, BQXX-nın öl-

əlində əsas tutur və tələb edir ki, BQXX məsələlərə aydınlıq gətirsin. Ona görə də Azərbaycanda BQXX-nın nümayəndələrinin qapadılmasına lüzum yoxdur. Azərbaycan, sadəcə olaraq, bu tələbini irsə etməlidir ki, Xankəndində BQXX-nın Ermənistan nümayəndəliyindən deyil, Azərbaycan nümayəndəliyindən gediş-gəliş həyata keçirilməlidir. Azərbaycanın bu tələbi tamamilə qanuni, beynəlxalq və yerli qanunlara əsaslanmış tələbdir. BQXX-nın mərkəzi ofisi qarşısında bu məsələ rəsmi şəkildə ısrarlı qoyulmalıdır. Həmçinin tələb qoyulmalıdır ki, qanunsuzluğa yol vermiş sürücülər və digər BQXX əməkdaşları ciddi şəkildə cəzalandırılmalı və BQXX-nın baş ofisi bu barədə Azərbaycana rəsmi məlumat verməlidir. Nə qədər ki, bu qanuni tələblərimiz yerinə yetirilməyib Laçın sərhəd nəzarət buraxılış məntəqəsi Ermənistandan gələn BQXX avtomobillərinin və təmsilçilərinin üzünə qapadılmalıdır. Azərbaycan nümayəndəliyindən Xankəndinə gedib-gələcək avtomobil-

Qırmızı Xaç Komitəsinin fəaliyyəti humanitar və təcili humanitar yardım fəaliyyətidir. Əksər hallarda isə bu fəaliyyət tamamilə tibbi təcili yardımla məhdudlaşdırılan fəaliyyətdir. Bundan kənar bütün fəaliyyət növləri qeyri-qanunidir və elə BQXX-nın öz prinsiplərinə də ziddir: "Belə olan halda Azərbaycan sərhədçiləri tərəfindən BQXX-ya məxsus nəqliyyat vasitəsində siqaret, telefon, dinləmə və müşahidə cihazları kimi vasitələr aşkar edilməsi bu beynəlxalq təşkilatın qaçaqmalçılıqla məşğul olmasının göstəricisidir. Bu, Azərbaycan qanunvericiliyinin pozulması və ölkəmizin etimadından sui-istifadə olmaqla yanaşı, BQXX-nın etibarlı tərəfdaş kimi beynəlxalq imicinə ciddi zərbə vurur. Azərbaycan belə qaçaqmalçılıq halları barədə dəfələrlə rəsmi kanallar vasitəsilə BQXX-ya xəbərdarlıq edib, bu halların dayandırılmasını tələb edib. Lakin təəssüf ki, BQXX tərəfindən ciddi tədbirlər görülməyib. Bu, qəbul ediləndir. BQXX Rusiya

sülhməramlılarının müvəqqəti yerləşdiyi Azərbaycan ərazilərində fəaliyyət göstərən yeganə beynəlxalq təşkilatdır və təəssüf ki, öz mandatından sui-istifadə edir. BQXX-nın Azərbaycan qanunvericiliyinə qarşı hörmətsizliyi qaçaqmalçılıq faktları ilə məhdudlaşmır. BQXX xəstələrin Xankəndidən Ermənistanı tibbi təxliyəsi məsələsində də Azərbaycan tərəfinin insanlıq naminə xoş niyyətindən sui-istifadə edir. Məlumatlara görə, təxliyə edilənlərin heç də hamısı xəstələr deyil. Bəzi hallarda Rusiya sülhməramlı qüvvələrinin müvəqqəti yerləşdiyi Azərbaycan ərazilərində yaşayan ermənilər sağlam olsalar belə, müxtəlif yollarla BQXX əməkdaşlarına yol taparaq Xankəndidən Ermənistanı getməyə çalışırlar. Bundan əlavə, BQXX tibbi təxliyə prosesini İsveçrə nömrəli nəqliyyat vasitələri ilə həyata keçirir. Bunun özü də qəbul ediləndir. Əgər BQXX-ya aid olan nəqliyyat vasitələrində qaçaqmalçılıq faktları aşkar olunursa, onda ermənilərin müxtəlif yollarla BQXX-ya yol taparaq xəstə adı ilə Ermənistanı gedib gəlməsi barədə deyilənlər də doğrudur. Bütün bunlarla BQXX-nın öz imicinə ciddi zərbə vurur və Azərbaycanın bu təşkilata olan inamını sarsıdır".

H.Babaoğlu hesab edir ki, bütün bunlara görə BQXX-nın bu vaxta qədərki fəaliyyəti araşdırılmalı, törət-

diyi qanun pozuntularına qarşı məsuliyyət müəyyənəlməlidir. Bundan sonra isə bu təşkilatın qeyri-qanuni fəaliyyəti hüquqi müstəvidə qiymətləndirilməli, beynəlxalq ictimai rəyə lazımi informasiyalar göndərilməlidir: "Azərbaycan sülh danışıqlarını nəzərə alaraq, sülhə keçid dövrü kimi xarakterizə etdiyi bu mərhələdə BQXX-nın İrəvandan Qarabağa gəlməsi və humanitar missiya həyata keçirməsinə bir növ güzəştə yanaşdı, xalqımıza xas olan humanitar dəyərlər mövqeyindən çıxış etdi. Ancaq BQXX bunu layiqincə qiymətləndirə bilməyərək bu humanitar yanaşmanı istismar etdi. Aydın oldu ki, nəyə görə bu vaxta qədər BQXX Qarabağa humanitar xidmətləri Bakıdakı ofisi vasitəsilə yox, İrəvandakı ofisi vasitəsilə edirmiş. BQXX-nın Xankəndi ofisi Bakı ofisinə tabe etdirilməli, əks halda isə bağlanmalıdır. Vətən müharibəsindən sonra Azərbaycan tərəfi dəfələrlə BQXX qarşısında Xankəndi ofisinin Bakı ofisinə tabe etdirilməsi məsələsini qaldırmasına baxmayaraq, BQXX Azərbaycanın haqlı tələbini yerinə yetirməkdən qaçır. Hazırda baş verən hadisələr BQXX-nın Xankəndi ofisinin Bakı ofisinə tabe etdirilməsi məsələsini yenidən gündəmə gətirir, bunun baş verməyəcəyi təqdirdə, Xankəndi ofisinin bağlanmasını labüd edir".

□ **Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"**

Türkiyənin Avropa İttifaqına üzvlüyü məsələsi yenidən aktuallaşıb. Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan bugünlərdə açıqlama verdi ki, “bizim Aİ-yə yolumuzu açsınlar, biz də İsveçin NATO üzvlüyünə razılaşaq”.

Bu ərəfədə Kremlin Türkiyəyə qarşı qışqanc münasibətləri müşahidə olunmaqdadır. Ərdoğanın Aİ-yə üzvlük məsələsinə dair açıqlamasından sonra Kremlin buna qarşı qıcıqlı yanaşma sərgiləyib.

Kremlin sözcüsü Dmitri Peskov iyulun 11-də belə bir açıqlama verib: “Avropalılardan heç biri Türkiyəni Avropada görmək istəmir. Türkiyə Avropa İttifaqı xəyallarına qapılmamalıdır. Ankara çəhrayı eynək taxmamalıdır”.

Peskov Moskvanın fikir ayrılıqlarına baxmayaraq Ankara ilə münasibətlərin inkişafında maraqlı olduğunu söyləyib: “Rusiya Federasiyası Türkiyənin NATO öhdəliklərinə sadıqlığını yaxşı anlayır, lakin mövcud fikir ayrılıqlarına baxmayaraq, Rusiya Türkiyə ilə münasibətləri hər iki ölkə üçün sərfəli olduğu yerdə inkişaf etdirmək niyyətindədir”.

Eyni gündə Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmisi Mariya Zaxarova da mövzuya dair açıqlama verib: “Rusiya Türkiyənin NATO üzvü olduğunu heç vaxt unutmayıb. Türkiyə NATO üzvüdür. Biz bunu heç vaxt unutmamışıq. Biz işlərə baxır, nəticə çıxarıq”.

Peskovun dedikləri əslində qərəzli bir yanaşmadır, çünki Türkiyəni Aİ-də görmək istəyən sağlam avropalılar kifayət qədərdir. Türkiyə kimi

Kreml Türkiyənin Avropa İttifaqına getməsinə niyə istəmir - politoloqun şərh

“Hesab etmirəm ki, Aİ üzvlüyü məsələsinə görə Rusiya Türkiyə ilə münasibətləri pozacaq”

qüdrətli dövlətin Aİ-də olmasının faydasını da yaxşı bilirlər.

Fakt ondan ibarətdir ki, daha çox Rusiya Türkiyənin Aİ-yə getməsinə istəmir. Bunun səbəbi də Rusiyanın yeni dünya düzenində təklənməsi ilə bağlıdır.

Rusiya bu məsələdə sanki artıq təhdid tonunda danışır. Kremlin Türkiyə ilə Aİ məsələsi-

nə görə münasibətləri poza bilərmə? Bunun Azərbaycanla, regionla bağlı proseslərə təsiri necə ola bilər?

Politoloq Yeganə Hacıyeva “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Türkiyənin Avropa İttifaqına üzv olması məsələsi yaxın zamanlarda həll olunan məsələ deyil. Bunun üçün atılacaq addımlar

var. Amma Türkiyənin Aİ-yə üzvlüyünün sürəti ilə İsveçin NATO-ya üzvlüyünün sürəti eyni olacaq: “Baxmayaraq ki, Türkiyə Avropa qitəsinin cənub sərhədlərinin təhlükəsizliyini qoruyan ölkədir, Avropa İttifaqından qərribə tərzdə fərqli yanaşma sərgilənir. Bu yanaşma da 1-2 ilin söhbəti deyil,

çox uzun müddətin söhbətidir. Avropa İttifaqının qeyd etdiyim məsələyə görə Türkiyəyə ehtiyacı var. Ancaq Aİ Türkiyənin üzvlüyünü hələ də istəmir. NATO özlüyündə Avropa İttifaqının, Avropa qitəsinin təhlükəsizliyinin əsas hərbi təsisatıdır. NATO-nun ikinci ordusu Türkiyə ordusudur. Aİ-nin bu məqamı da hələ ki nəzərə almaması suallar doğurur. Burada pərdə arxasında əsasən ABŞ-in mövqeyi təsir göstərir. ABŞ Türkiyəni özündən asılı vəziyyətdə görmək üçün Türkiyənin Aİ-yə üzvlüyünə pərdə arxasında mane olur. Avropa İttifaqının təhlükəsizliyi Türkiyənin iştirakı olmadan mümkün olmayacaq. Türkiyə gec-tez orada olmalıdır.

Türkiyənin Aİ ilə münasibətlərinin yaxşılaşması əslində Rusiyanın xeyrinədir. Rusiyanın da təhlükəsizliyi Türkiyənin iştirakı olmadan olmayacaq. Çünki Rusiya Ukrayna müharibəsi üzərindən SSRİ-nin Əfqanıstan müharibəsindən sonra yaşadığı

risklərlə üz-üzədir. Bu risklər də hazırkı mərhələdə Rusiyanı irəlilədik illərdə parçalanmaya gətirəcək proseslərə rəvac verib. Belə vəziyyətdə sabitləşdirici qüvvə kimi Türkiyə iştirak edə bilər. Ona görə də əslində məntiqlə yanaşılsa, Rusiya üçün Türkiyənin Aİ-yə üzv olması və mövqelərini möhkəmlətməsi sərf etməlidir”.

Ekspertin sözlərinə görə, əslində bu gün Rusiyanın Türkiyə ilə ciddi problemləri yoxdur: “Ona görə də hesab etmirəm ki, Aİ üzvlüyü məsələsinə görə Rusiya Türkiyə ilə münasibətləri pozacaq. Bu gün Rusiya mediasındakı anti-Türkiyə əhvalının tirajlanması etnik ermənilərdən qaynaqlanır. Ermənilər və bir sıra iqtisadi dairələr bütün gücləri ilə Rusiya-Türkiyə münasibətlərini korlamağa çalışırlar. Ancaq istəklərinə nail olmayacaqlar. Ona görə də Azərbaycanla və regionla bağlı da proseslərə də ciddi mənfi yön verə bilməyəcəklər”.

□ **Etibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”**

İsrail səfirliyini hədəf alan əcnəbi İranın casusudur? - iddia

Sülhəddin Əkbər: “Hazırda Tehran-Azərbaycan münasibətlərinin kəskinləşməsində maraqlı olan istənilən dövlət ölkəmizdə İran adından təxribat törədə bilər”

Bir neçə gün öncə Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti (DTX) Azərbaycan ərazisində terror aktı törətməyi planlaşdıran Əfqanıstan vətəndaşını qandalladı. Nazirliyin 1990-cı il təvəllüdlü Favzan Musa Xanın (Fawzan Mosa Khan) saxlanması ilə bağlı yaydığı məlumatda qeyd olunurdu: “Favzan Musa Xan qeyd olunan cinayət əməllərini törətmək niyyəti ilə xarici ölkədən Azərbaycan Respublikasına gəlib, Bakı şəhərində yaşadığı müddətdə üçüncü dövlətin ölkəmizdəki Səfirliyinin yerləşdiyi ərazinin koordinatlarını müəyyənləşdirmək və terror aktını planlaşdırmaq məqsədilə səfirliyin binasının ətrafında müşahidə aparıb, terror aktında iştirak edə biləcək şəxslərin müəyyən edilərək bu fəaliyyətə cəlb olunması, odlu silah və partlayıcı maddələrin əldə edilməsi, bu məqsədlərlə maliyyə dəstəyinin alınması üçün digər şəxslərlə əlaqəyə girərək sövdələşib”.

Qeyd edək ki, DTX Əfqanıstan vətəndaşının Bakıda hansı ölkənin səfirliyində terror aktı törədəcəyini açıqlamamışdı. Ancaq İsrail KİV saxlanılan Favzan Musa Xanın bu ölkənin Bakıdakı səfirliyinə qarşı terror aktı planlaşdırdığını yazıb.

İsrail mətbuatının məlumatına görə, saxlanılan Favzan Musa Xan İsrailin Bakıdakı səfirliyini izləyib: “Təhlükəsizlik xidmətlərinin yaydığı fotoşəkillərə görə, əfqan Favzan Musa Xan, bir sıra digər səfirliklərlə yanaşı İsrailin Bakıdakı səfirliyinin yerləşdiyi “Hyatt Regency” hotel kompleksini izləyib. Təhlükəsizlik xidmətləri şübhəlinin müşahidəsinin əməliyyat görüntülərini də yayıb”.

İsrail mediası bu xüsusa yazır: “Son aylarda terrorçu qruplar tərəfindən hazırlanan və Azərbaycandakı İsrail və yəhudi hədəflərinə yönələn bir neçə hücum cəhdinin üstü açılıb”.

Buradan belə bir qənaət də formalaşır ki, DTX-nın yaxaladığı terrorçu İranın xüsusi xidmət orqanlarının agenti ola bilər. Çünki İsrailin Bakıdakı səfirliyinə qarşı dəfələrlə təhdid dolu açıqlamalar məhz İran rəsmilərinin dilindən səslənib. Azərbaycanın Tehran-dakı səfirliyinə yanvar ayında edilən terrordan sonra İranın Bakıda İsrail səfirliyinə də hücum etmək istəməsi inandırıcı görünür.

İsrailin Azərbaycandakı səfirliyində partlayış törətmək

indiki münasibətlər kontekstində İranın marağında ola bilər. Təhlükəsizlik ekspertləri bu haqda nə düşünürlər? Mümkündürmü İran iz azdırmaq üçün Bakıda terror törətməyi üçüncü ölkə ərazisində bəslədiyi terrorçu vasitə ilə həyata keçirmək istəsin? Bu iddia təsdiqini taparsa, ələ keçən terrorçu bunu etiraf edərsə, İranla münasibətlər daha da gərginləşə bilərmi?

Azərbaycanın keçmiş milli təhlükəsizlik nazirinin birinci müavini, təhlükəsizlik məsələləri üzrə ekspert Sülhəddin Əkbər “Yeni Müsavat”a deyib ki, İran Amerikanı böyük, İsraili isə kiçik şeytan hesab edir və bu mövqedən çıxış edərək addımlar atır: “Yeni İran İsrailin əsas düşmənlərindən biridir və onun birbaşa sərhədi yaxınlığında İsrailin hər hansı bir mövqə qazanması İranı qıcıqlandırır, narahat edir. Hazırda İsrail Azərbaycan əlaqələrinin təbiətini nəzərə alsaq, təbii ki, İranın bu narahatçılığı başadüşüləndir və birinci dəfə deyil ki, İran tərəfindən İsrail səfirliyi hədəfə götürülür. Təbii ki, ilk növbədə araşdır-

ma aparılmalıdır. Əsas verisi İran olmalıdır. Amma bu yalnız tək bir versiya olmalıdır. Çünki kəşfiyyat işi çox mürəkkəb olur. Elə dövlətlər var ki, hazırda İran-Azərbaycan münasibətlərinin gərginləşdiyini görüb bunu kəskinləşdirmək istəyə bilərlər və İran üzərindən belə bir əməliyyat oyunu qurula bilər. Bu versiya da istisna olmamalıdır. Amma istənilən halda bu araşdırılmalıdır və indi yəqin ki, Dövlət Təhlükəsizlik Xidmətinin istintaq orqanında bu məsələni hərtərəfli araşdıracaqlar. Bu tipli məsələlərdə mən hər zaman bir fikri də qeyd etməkdən yorulmuram ki, istənilən əməliyyat işi, istintaq işi obyektiv, tam və hərtərəfli aparılmalıdır. Əks təqdirdə, düzgün cavab tapmaq çətin olur”.

Sülhəddin Əkbər bildirib ki, kəşfiyyat işində istənilən 3-cü ölkə ərazisindən iş aparılması anlayışı var: “3-cü ölkə adına “verbovka” məsələsi var. Məsələn, Rusiyanın xarici kəşfiyyat xidməti hər hansı bir əfqanıstanlıyı öyrənir və onu təxminən keçmiş “KQB” emrlərinə əsasən bir il nəza-

rətdə saxlayır. Həmin şəxsi məxfi əməkdaşlığa cəlb etmək istəyirlərsə, bir il öyrənmə prosesini gedir. Onun şəxsi və iş keyfiyyətləri hərtərəfli öyrənilir. Deyək ki, öyrənilir ki, bu əfqanıstanlı din-dar bir adamdır, o, Səudiyyə Ərəbistanında hansısa bir dini lideri qəbul edir. Və həmin şəxsi Səudiyyə Ərəbistanı adından məxfi əməkdaşlığa cəlb edirlər. O elə başa düşür ki, Rusiya Xarici Kəşfiyyat xidmətinə deyil, Səudiyyə Ərəbistanına işləyir. Ona görə də Moskvadan gələn bütün tapşırıqları Səudiyyədən gələn tapşırıqlar kimi qəbul edir. Belə şəxs ələ keçəndə də ifadə verib tam haqlı və əminli olaraq bildiklərini danışır və bütün bu halda çəkdiyimiz misala uyğun fikrini deyir. Özü Səudiyyə Ərəbistanına işlədiyini zənn etdiyindən elə bu şə-

kildə də danışır, ifadə verir. Ona görə də istintaq tam, hərtərəfli və obyektiv aparılmalıdır ki, əsl həqiqət üzə çıxsın”.

Sülhəddin Əkbər deyir ki, hazırda İran-Azərbaycan münasibətlərinin kəskinləşməsində maraqlı olan istənilən dövlət Azərbaycanda İran adından təxribat törədə bilər: “Bu, Rusiya da ola bilər, Ermənistan, Fransa, Hindistan, Yunanıstan da ola bilər. Ona görə də istintaq hər bir detali diqqətlə araşdırmalı, əfqanıstanlıyı ölkəyə hansı təşkilatın göndərdiyini, həmin təşkilatın hansı dövlətə bağlı olduğunu dəqiq müəyyən etməlidir. Ümumilikdə isə İranın İsrailə münasibəti və bu istiqamətdəki addımları da diqqətdə saxlanılmalı, uyğun nəticələr çıxarılmalıdır”.

□ **Elşən MƏMMƏDƏLİYEV, “Yeni Müsavat”**

Plastik düyülər

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

**“Ac qurd sürünün ortasına girər”
 (Azərbaycan ata sözü)**

Deyir keçən aya nisbətən taksi xidmətləri bahalaşmışdır. Buna görə hökumətə, Milli Məclisə, rəhbərliyə dərin təşəkkürümüzü bildiririk. Çox çətinliklər çəkdilər. Əzablı yollarla getdilər. Lakin ölkədə axırıncı ucuz şeyin də qiymətini qaldırmağı bacardılar.

Hərçənd qiymətlər qalxandan hələ taksiyə minmədiyim üçün bunun nə dərəcədə həqiqət olub-olmadığını yazmaqda acizəm. Bəlkə heç qalxmayıbdır, xalqı aldadırlar. Bir növ bahalaşmaya informasiya hazırlığı görürlər. İnformasiya savaşı çağdaş dünyamızda savaş taktikləri içində önəmli yer tutur. Öncə bütün taksi sürücülərini narkoman elan edərsən. Daha sonra onlar camaatın anasına-bacısına əxlaqsız təkliflər irəli sürür. Üçüncü mərhələdə taksilərdən çoxlu zibil çıxır. Dördüncü etapda taksi şirkətlərindən bir çoxunun xaricdə erməni havadarları olduğu bəyan edilir. Ondən sonra, necə deyərlər, qoy taksinin arxa bəmperinə, getsin...

Aktual milli problemlərimizdən biri də düyülərin plastikdən qayrılmasıdır. Yəqin diqqətli zəhmətkeşlərimiz son illərdə dəfələrlə bu problemin müzakirəsi ilə qarşılaşıb. Doğrudanmı düyülər plastikdən düzəldilir - bunu heç kim bilmir. Ancaq ehtimal etmək olar ki, əgər düyülər plastikdən düzəldilsə, hər bir zəhmətkeşimiz potensial propilen boru istehsalçısına döndərdi. O saqqallı anekdotu parafraz eləsək, buradan düyünü ye, oradan boru çıx-sın. Nəticədə iqtisadi potensialımız artardı. Boruları yığb-yığışdırmaq olmazdı. Xaricə boru satardıq.

Görünür, kimse düyülərin qiymətini qaldırmaq istəyir. 5-6 manat düyü üçün ucuz qiymətdir. Bu, toylarda israfçılığa səbəb olur, deputatlarımızın haqlı olaraq qeyd etdiyi kimi, sonucda inflyasiya törədir. Mən dəfələrlə fikir vermışəm, toyda adətən məclisin axırında süfrəyə aş gəlir, hamı yeyib-doyub (“bunlar yeyib doyub” məsəli belə yaranıb), düyüyə əl vuran olmur, qalır masalarda. Ağ bulud topası kimi. Halbuki yaponlar düyünü çox yedikləri üçün ağıllı olurlar. Bəlkə biz düyünü toyun əvvəlində, bəy-gəlin salona daxil olanda, tort qaşıqlayanda versək (ola bilsin xronikada nəse qarışıqlığa yol verdim), israfçılıq yaranmaz, inflyasiya tempi sürətlənməz.

Sözləşmə, bu yaxında məzun törənində iki gənc evləndilər, Allah onları xoşbəxt eləsin. Biz gələcəkdə tələbələrin məzun törənini toplu toy mərasimlərinə çevirməyi bacarsaq, iqtisadiyyatımız sürətlənərdi. 1-ci sinifə qəbulu da toplu sünnet törəni etməliyik. Onsuz elm-zad boş şeydir, süni intellekt, robotlar hər işin zibilini çıxardır, bizə qalan elə evlənmək olacaq.

Elmdən söz düşmüşkən, Baş Prokurorluğun Ali Attestasiya Komissiyasında iqtisadiyyat üzrə elmi adlara baxan Şəfa müəllimə cinayət işi açması hesab edirəm iqtisadi böhranı dərinləşdirir. Hətta ola bilsin quzu ətinin kilosunu iyulun axırında 30 manata qalxsın. Deyir Şəfa müəllim elmi adları pulla satmış. Özü də YAP-ın üzvüdür. Görünməmiş hadisədir. İlon Mask Marsda antrikot yese inanaram, lakin bir YAP-çının rüşvət alıb qanunsuz işlər törətməyinə inanmaram.

İnsaf yaxşı şeydir, bəyəm bizdə təkə iqtisadiyyat üzrə elmi adlar saxtadır? Hansı elmi palazımızı qaldırsan, altından bir sürü saxta “cücü”, büdcə soran “gənə” çıxacaq. Elmlər doktorları, fəlsəfə üzrə namizədlər... Hələ bir elmi ad var, ona həmişə gülməyim gəlir: fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru. Bu nə deməkdir, heç kim bilmir. Ancaq həmin adam fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktorumuz deputatdır. Asudə vaxtlarında idarəyə gedib düymə basır.

Yay qurtarsın, inşallah, “Plastik düyülərin elmlər doktorlarının araşdırmasına təsiri və taksilərin gediş haqlarının qalxmasının geopolitik amilləri” mövzusunda dissertasiya yazmaq fikrindəyəm.

Rəsmi Bakı İrəvanla məlum 5 baza prinsipi əsasında sülh müqaviləsi üzrə danışıqların gündəliyinə sadıqdır. Belə bir qənaət iyulun 11-də Prezidenti İlham Əliyevin 2023-cü ilin 6 ayının sosial-iqtisadi yekunlarına həsr olunmuş müşavirədəki çıxışından hasil oldu.

“Bizim sülh danışıqları ilə bağlı mövqeyimiz aydındır, məntiqlidir, beynəlxalq hüquqa əsaslanır. Hesab edirəm ki, bu prinsiplə, beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri əsasında sülh müqaviləsi imzalana bilər”, - dövlət başçısı qeyd edib.

Bu imkanların olduğunu hesab etdiyini vurğulayan İlham Əliyev ardınca bildirib: “Son danışıqlar raundları və bir neçə gündən sonra nəzərdə tutulan yüksək səviyyəli təmaslar bir məqsədi güdür ki, biz sülh anlaşmasına daha da yaxınlaşaq. Biz bunu arzulayıq, bunu təşəbbüskar kimi irəli sürmüşük”.

Lakin Prezidentə görə, hər şey Azərbaycandan asılı deyil və qarşı tərəf də buna hazır olmalı, sözdə ifadə etdiyi prinsipləri kağız üzərinə də keçirməlidir.

Yeni İrəvan “A”dan sonra “B” söyləməlidir. Əfsuslar olsun ki, Ermənistan rəhbərliyi tələsmir və faktiki danışıqların imitasiyası ilə vaxt uzatmağa mənasız cəhdlər edir. Bu isə Ermənistanın mövcudluğunu sualı altında saxlamaqla yanaşı, bölgədə ən çox Rusiyanın maraqlarına cavab verir. Çünki Moskvanın regionda hərbi-siyasi varlığı müstəsna olaraq konfliktlərin mövcudluğuna, iki xalq arasında ədavətin və düşmənçiliyin qalmasına bağlıdır. Konfliktlər yoxsa, Rusiyada da Güney Qafqazda yoxdur, olmayacaq. Təsədüfi deyil ki, Kreml Azərbaycan-Ermənistan sülh sənədinin elə bir variantını təklif edir ki, orada “Qarabağ probleminin həlli” gələcəyə qalsın.

Bu, təbii ki, Rusiyanın “Qarabağ kartı”dan Azərbaycana qarşı daim təzyiq vasitəsi qismində istifadə etmək niyyəti ilə bağlıdır, nəinki bir ovuc erməninin taleyinə yanmaq məramı ilə. Dövlətimizin isə belə bir istək-niyyəti yoxdur. Biz gələcək nəsillərimizə növbəti “gec partlayan bomba” miras qoymağa hazırlaşmırıq. Qoy heç kəs, öncəliklə də Rusiya bu xüsusda xam xəyallara düşməsin.

Prezidentin srağagünkü müşavirədə vurğuladığı kimi, Azərbaycanla heç kim hədə-qorxu, ultimatum dili ilə danışa, iradəmizə təsir edə bilməz. “Bizə qarşı tuşlanmış bütün oxları sındırıb öz ləyaqətimizi, maraqlarımızı qoruya bilməmişik”, - deyər Azərbaycan lideri bəlli paytaxtlara yetərincə aydın ismarış göndərib.

“Azərbaycan xalqı əmin ola bilər ki, bizim təhlükəsizliyimiz etibarlı əllərdədir”.

Paşinyan “A”dan sonra “B” deməyincə... n - Prezident Moskva və İrəvana mesajı təzələdi

Bakının sülh şərti qətidir; Azərbaycan gələcək nəsillərə növbəti “gec partlayan bomba” miras qoymaq niyyətində deyil!..

Bunu da İlham Əliyev deyib və vurğulayıb ki, bundan sonra da Silahlı Qüvvələrimizin modernləşdirilməsi, bu sahədə islahatların dərinləşdirilməsi, yeni silahlı birləşmələrin yaradılması və təkmilləşdirilməsi istiqamətində, o cümlədən ən müasir silahların, texnikaların alınması istiqamətində işlər davam etdiriləcək.

Qisası, Azərbaycan 44 günlük müharibədə halal qələbəsinə rəğmən, öz hərbi qüdrətini qardaş Türkiyə ilə tandemdə artırmağa, ordusunu NATO tipli orduya çevirməkdə bir an belə pauza verməyəcək.

Qeyd edək ki, Prezidentin məlum çıxışı ilə eyni gündə Ermənistan baş naziri Nikol Paşinyanla ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken arasında telefon danışıqları olub. Bu barədə Paşinyan rəsmi Twitter hesabından məlumat verib. Paşinyan telefon danışıqları barədə yazıb: “Dövlət katibi Blinkenlə Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh müqaviləsi üzrə davam edən danışıqlar, Qarabağda yaşayan ermənilərin hüquq və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün lazımi addımlar, həmçinin beynəlxalq iştirakla Bakı-Xankəndi dialoqunun vacibliyi kimi mühüm məsələləri müzakirə etdik”.

Göründüyü kimi, Ermənistan baş naziri Azərbaycana daxili işi olan Bakı-Xankəndi dialoquna yenə beynəlxalq status verməyə cəhd edib, hansısa “beynəlxalq iştirak”ın vacibliyindən dəm vurub. Bu isə yenə sülh müqaviləsi üçün “Qarabağ şərti” deməkdir.

Üstəgəl, Paşinyan Blinkenlə danışıqları gün ordumusun əsgəri Ermənistan tərəfdən açılan atəşlə yaralanıb. Bəzi məlumatlara görə, erməni baş nazir heç özü də sınıq-salxaq ordusuna tam nəzarət edə bilmir. Azərbaycana, sülh danışıqlarına qarşı bu qəbil təxribatları isə bir qayda hələ də təsir imkanları olan Rusiyaya bağlı radikal-revanşist qüvvələr, “5-ci kolon”çular təşkil edir.

Ötə yandan, Qərbin, əsaslıq ABŞ-ın patronajlığı altında gedən sülh danışıqları da Moskvanı qane etmir. Axır vaxtlar Qarabağdakı Rusiya hərbi kontingentinin separatçılarla dövlətimiz əleyhinə güclənən iş birliyi bunu bir daha təsdiqləyir.

“Son zamanlar Azərbaycanla Rusiya arasında gərginlik mövcuddur. Bu da sülh prosesini və digər amillərlə bağlıdır. Sadəcə olaraq, Rusiya bölgədə məsələnin bağlanmasını və köklü şəkildə həll olunmasını istəmir. Burada həmişə müəyyən dərəcədə bir münafiqliyin qalması arzulandır”.

“Yeni Müsavat”ın məlumatına görə, bunu Teleqraf.com-a Beynəlxalq Muna-

sibətlərin Təhlili Mərkəzinin İdarə Heyətinin sədri Fərid Şəfiyev söyləyib.

Onun əminliyinə görə, Rusiya ilə olan mübahisələr də məhz bundan irəli gəlir: “Fakt odur ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında münafiqliyin həll edilməsi ilə bağlı Rusiyanın təklif etdiyi sülh prinsipləri də tamamilə fərqli idi”.

Analitik hesab edir ki, Rusiyanın təklif etdiyi sülh paketi bölgədə münafiqliyin həllinə xidmət etmir: “Həmin paketdə Qarabağda münafiqliyin uzadılması və təxirə salınması kimi məsələlər yer alıb. Hətta Moskva bu istiqamətdə müəyyən planlar hazırlayıb və bir çox müvafiq işlər də aparıb”.

Politoloqun fikrincə, Ruben Vardanyan “layihəsi” ilə bağlı olan cəhdlər də bu qəbildən olub: “Həmçinin indiki halda verilən şərtlər məhz bu istiqamətə hədəflənib”.

Ancaq Azərbaycan ona qarşı hazırlanan ən müxtəlif təxribatçı planları sadıq dost-müttəfiqlərinin də dəstəyi ilə pozmaq gücündədir və pozacaq. İkinci Qarabağ savaşından sonra bölgədə gedən proseslər, Laçın yolunda baş verənlər buna əyani sübutdur. Hərə öz payını götürsün. Bakının sülh şərti qətidir və hansısa siyasi konjunkturaya görə dəyişməyəcək. Dövlətimizə qarşı məkrli olanlar isə ən böyük pisiyi özlərinə edəcəklər...

□ **Siyasət şöbəsi,
 “Yeni Müsavat”**

Ermənistan faktiki olaraq sülh danışıqlarını, delimitasiya və demarkasiya prosesini dayandıraraq, ənənəvi missiyasını - təxribatçılıq, pozuculuq fəaliyyətini davam etdirir. 2023-cü ildə sülhə olan ümidlər də artıq yoxa çıxmağa başlayıb.

Görünən budur ki, erməni revanşistlər birmənalı şəkildə başlarının növbəti dəfə əzil-məsini istəyir və buna görə də hərbi təxribatları intensivləşdirirlər. Məlum olduğu kimi, erməni separatçılar iyulun 11-də növbəti dəfə aktivləşiblər və sülhməramlıların nəzarətində olan ərazilərdə mühəndis işləri aparmağa cəhd göstəriblər. Hərbi bölmələrimiz tərəfindən bu cəhdlərin qarşısı alınıb. İyulun 11-i saat 16:00 radələrində isə Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri Gorus rayonunun Diğ yaşayış məntəqəsi istiqamətində yerləşən mövqelərindən Azərbaycan Ordusunun Laçın rayonu istiqamətindəki üzvbüz mövqelərini atıcı silahlardan atəşə tutub. Atəş nəticəsində Azərbaycan Ordusunun hərbi qulluqçusu əsgər Abdullayev Hüseyn Arif oğlu yaralanıb. Yaralı hərbi qulluqçumuz dərhal hərbi tibb müəssisəsinə təxliyə edilib, həyatı üçün təhlükə yoxdur. Bölmələrimiz tərəfindən cavab tədbirləri görüldü...

İyulun 12-si saat 09:25-də isə Rusiya sülhməramlılarının müvəqqəti yerləşdiyi Azərbaycan ərazisindəki qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələri tərəfindən Ordumuzun Şuşa rayonu istiqamətində yerləşən mövqeləri atıcı silahlardan atəşə tutulub. Bu barədə "Yeni Müsavat"a Müdafiə Nazirliyindən məlumat verilib. Bundan başqa, saat 10:50-dən 12:10-dək Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri Gorus rayonunun Diğ yaşayış məntəqəsi istiqamətində yerləşən mövqelərindən Azərbaycan Ordusunun Laçın rayonunun Zabux yaşayış məntəqəsi istiqamətində yerləşən mövqelərini atıcı silahlardan atəşə tutub.

Qeyd olunan istiqamətlərdə yerləşən bölmələrimiz tərəfindən adekvat cavab tədbirləri görüldü.

Ermənistan Müdafiə Nazirliyinin yaydığı məlumata görə, iyulun 12-si, şəhər radələrində Gorus rayonunun Diğ kəndi istiqamətində bir erməni hərbi güllə yarası ilə hospitala çatdırılıb. Ermənistan düşünməsin ki, onun təxribatçı addımı cavabsız qalacaq. Hələlik xırda xəbərdarlıqlarla kifayətlənir ordumuz.

Yeri gəlmişkən, Prezident İlham Əliyev rəsmi İrəvanın bir sıra hallarda normal mövqe sərgilədiyini vurğulayıb. İki gün əvvəl keçirilən müşavirədə ölkə rəhbəri deyib: "Son müsbət

Ermənilər növbəti qisas əməliyyatını tezləşdirir - Azərbaycan bu dəfə də elə zərbə vuracaq ki...

Rəsmi İrəvanın sülhü pozan müəmmalı davranışları nə vaxtadək davam edəcək?; ekspertlər "Qisas-3"-ün alternativinin olmadığı qənaətindədirlər; **polkovnik:** "Bundan sonra da vəziyyət daha da gərginləşəcək və dözülməz həddə çatdırılacaq"

məqamlardan biri odur ki, Ermənistan tərəfinin mövqeyində müsbətə doğru hərəkət var. Əgər keçən ilin oktyabrında Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü, suverenliyini və sərhədlərini qəbul etmişdisə, bu ilin may ayında daha irəli gedərək artıq Azərbaycan ərazisinin parametrlərini də, o cümlədən Qarabağ və anklav kəndlərimiz daxil olmaqla şərtlə rəsmən tanıyıb. Bu, müsbət hal kimi qiymətləndirilməlidir. İndi sıra gəlib çatıb ki, eyni sözlər kağız üzərində də öz təsdiqini tapsın, imzalar atılsın və münasibətlər yaradılsın". Göründüyü kimi, Azərbaycan dövləti Ermənistanla növbəti dəfə şans verərək, qanlı toqquşmalardan qaçmaq fürsətindən yararlanmağa, konstruktiv mövqeyi davam etdirib, məntiqi sonluğa gəlməyə və ərazi bütövlüyümüzə bağlı Paşinyan səviyyəsində səslənən şifahi mövqeyin imzalı sənəddə əksini tapması üçün addımlar atmağa çağırıb.

Amma dünən və bu gün müşahidə etdiklərimizdən, gərginliyi tətikləmək cəhdlərindən belə aydın olur ki, Ermənistan və separatçı rejim, başıpozuq silahlı ermənilər gözlənilən qisas və antiterror əməliyyatını daha da tezləşdirmək üçün əlləşirlər. Heç şübhəsiz ki, burada Ermənistanı qızıqdırən qüvvələr, ölkələr var, onların başında Fransa və Rusiya dayanır. Amma

dövlət başçımızın dəfələrlə bəyan etdiyi kimi, heç bir qüvvə ölkəmizi haqq yolundan çəkəndirə bilməz. Necə ki, ermənilərin hay-küyünə baxmayaraq, Azərbaycan Laçın yolundan təxribatçı məqsədlər üçün istifadə edən Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin yolunu da qapatdı. Dövlətimizin qətiyyətli mövqeyi ortadadır və kimə buna qarşı gəlməyə cəsarət edəcəksə, cavabını alacaq.

Son günlərdə Azərbaycan maksimum təmkin və səbirlə ona görə davranırdı ki, sülh danışıqları, separatçı rejimin neytrallaşdırılması baş tutsun. Lakin ermənilər bunun əksini edirsə, o zaman Azərbaycan heç bir tərəddüd etmədən növbəti dəmir yumruğu onların başına vurmağa başlayacaq. Artıq ermənilər bunu tam haqq edirlər. Onlara növbəti dəfə elə bir dərs verilməlidir ki, bir daha xəm xəyal-lara düşməsinlər - sülh istəmirərsə bunun da çarəsi var - Qarabağda antiterror əməliyyatı keçirib prosesi tamamlamaq, Xankəndi və digər ərazilərdə idarəçiliyimizi təmin etmək variantımız hər an işə düşə bilər. Bunun zamanı yetişibmi, yoxsa təmkinimizi bir qədər də davam etdirməliyik?

Hərbi ekspert, ehtiyatda olan polkovnik Üzeyir Cəfərov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, son günlər ermənilərin davamlı şəkildə ordumuzun ayrı-ayrı istiqamətlərdəki

mövqelərini atəşə tutması və bunun da nəticəsində əsgərimizin belə yaralanması hadisəsi nə birincidir, nə də sonuncu: "Xatırlayırsınızsa, ötən həftələrdə Rusiya adı gəlməyə "sülhməramlı kontingent" olan başıpozuq dəstənin yerləşdiyi ərazilərdə azərbaycanlı hərbi qulluqçunun yaralanması hadisəsi baş verdi. Rusiya tərəfdən bu hadisə barədə, ümumiyyətlə, məlumat verilmədi, səs-soraq çıxmıdı. Bu dəfə də eyni ssenari. Bunlar maksimum çalışırlar ki, biz şəhid və ya şəhidlər verək, danışıqlardan imtina edək, antiterror əməliyyatına başlayaq. Sonra da yenə bu yaramazlar "sülh göyərçini" obrazında döviyyəyə girsinlər və bizə öz təkliflərini versinlər. Məqsəd vaxtı uzatmaq və tərəflər arasında prosesləri elə bir dözülməz həddə çatdırmaqdır ki, təmaslar kəsilsin. Sonradan isə ruslar öz çirkin və mənfur niyyətlərinə çatsınlar. Bütün atılan addımlar, qəbul edilən qərarlar bu istiqamətdə və bu yöndədir".

Polkovnik Cəfərov vəziyyətin daha da kritikləşməsinə güman edir: "Bundan sonra da vəziyyət daha da gərginləşəcək və dözülməz həddə çatdırılacaq. Biz buna hazır olmalıyıq və qabaqçılıq addımlar atmalıyıq".

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nəğinin sözlərinə görə, Ermənistan və onun Qarabağda bəslədiyi

terror qrupları Azərbaycanın növbəti və böyük ehtimala sonuncu zərbəsinin onlar üçün fəlakətə nəticələncəyini başa düşürlər: "Onu da bilirlər ki, onları bu zərbdən nə Rusiya, nə də Qərb xilas edə biləcək. Bunu anlayır, amma düzgün nəticə çıxara bilmirlər. Bu, məhvə məhkum edilmiş toplumlara xas olan xüsusiyyətdir. Tarixdə belə nümunələr olub. Nə qədər qərribə səslənsə də, deməliyəm ki, ermənilər bu ssenariyə uyğun olaraq, özünüməhv yolunu seçiblər. Qərbin, Rusiyanın onları xilas edəcəyinə hələ də axmaqcasına inanırlar. Tərətdikləri təxribatlarla Azərbaycana son zərbəni vurmaq üçün əsas verirlər".

A.Nağı şübhə etmir ki, Azərbaycan məcburiyyət qarşısında bu fürsətdən istifadə etməli olacaq: "Biz ermənilərin şıltaqlıqlarına dözmə bilmərik, bunun üçün vaxtımız yoxdur. Hər dəfə belə təsəvvür yaranır ki, Rusiya və ABŞ erməniləri ağılsız addımlara həvəsləndirməklə, Azərbaycanı təsirli addım atmağa təhrik edirlər ki, bizim əlimizlə "erməni məsələsi"ndən canlarını birdəfəlik qurtarsınlar. Azərbaycan maraqlı tərəflərin istəyini nəzərə almalı, bu vacib missiyanı həyata keçirməlidir".

Politoloq Məhəmməd Əsədullazadə də rəsmi İrəvanın mövqeyinin qəbulu-

lunmazlığına diqqət çəkdi:

"Ermənistan rəhbərliyinin şifahi açıqlamalarında sülh və Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıdığı qeyd edilərsə, bu, rəsmi şəkildə məsələyə nöqtə qoyulması anlamına gəlmir. Hətta Ermənistan rəhbərliyinin silahlanma baxımından siyasətini davam etdirdiyini də görürük. Bu ölkəyə Hindistandan və Fransadan silahlar idxal olunur. Amma, sülh müqaviləsinin bağlanması uzanır, Ermənistanın bəhanələri səbəbindən. Aparılan danışıqlar prosesinə baxmayaraq irəliləyişlər ciddi nəticə vermir".

M.Əsədullazadə hesab edir ki, sülhün uzanmasının əsas səbəbi Nikol Paşinyanın siyasi iradə gös-

tərməməsidir: "Ermənistanın sərhəddə və separatçıların mütəmadi atəşkəsi pozması yeni-yeni təxribatların baş verməsini tətikləyir. İlk növbədə Brüsseldə növbəti danışıqlar gizlənilir. Prosesin mənfəi istiqamətdə irəliləməsi üçün Rusiya da Qarabağda separatçıların əli ilə təxribatlara əl atır. Əgər Brüssel danışıqlarında ciddi danışıqlar baş tutmasa, Ermənistan tərəf manipulyasiyalarını davam etdirəcək ki, vaxt qazansın. Amma Azərbaycan bundan o tərəfə səbr etməyəcək".

Politoloq qeyd etdi ki, bu ilin axırına kimi Qarabağda silahlı erməni birləşmələrinin ləğvi reallaşmalıdır: "ABŞ və Avropa İttifaqı da bunda maraqlıdır. Azərbaycan məcbur qalıb Qarabağda silahlı erməni birləşmələrinə qarşı "Qisas-3" hərbi əməliyyatları keçirəcək. Çünki alternativ qalmır. Ermənilər danışıqlar və diplomatik dildə anlamır. Ümumiyyətlə, ermənilərlə yalnız güc dilində danışmaq daha məqbuldur".

Nəzərlər Avropanın moderatorluğu ilə baş tutacaq növbəti, liderlər arasındakı görüşə dikilib. Nəticənin olması daha çox Ermənistanla lazımdır, bunu Azərbaycan Prezidenti Laçında olarkən aydın şəkildə bəyan etmişdi...

□ **E.PASASOY,**
"Yeni Müsavat"

Saxta elmi ad satan Şəfa Əliyev məsuliyyətə cəlb olundu

Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsi tərəfindən həyata keçirilmiş əməliyyat-axtarış tədbirləri çərçivəsində Ali Attestasiya Komissiyasının İqtisad elmləri üzrə Ekspert şurasının üzvü - elmi katibi Şəfa Əliyevin qanunsuz əməlləri ifşa edilib.

Baş Prokurorluğun Mətbuat xidmətindən Musavat.com-a verilən xəbərə görə, əməliyyat-istintaq tədbirləri ilə Şəfa Əliyevin işlədiyi qurumun vəzifəli şəxslərinin qərarlarına həqiqi təsir imkanlarından istifadə edərək müxtəlif şəxslərdən aldığı pul vəsaitləri müqabilində onlara elmi dərəcələrin verilməsinə nail olmasına və vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Faktla bağlı başlanmış cinayət işi üzrə toplanmış sübutlar əsasında Şəfa Əliyev Cinayət Məcəlləsinin 312-1-ci (vəzifəli şəxsin qərarına qanunsuz təsir göstərmə - nüfuz alveri) və 308.1 (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə)

maddələri ilə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilərək məhkəmənin qərarı ilə barəsində ev dustaqlığı və vəzifədən kənarlaşdırma qətimkan tədbirləri seçilib.

"Hazırda iş üzrə qanunazidd hərəkətlərə yol vermiş digər şəxslərin müəyyən edilməsi istiqamətində əməliyyat-istintaq tədbirləri davam etdirilir".

Ali Attestasiya Komissiyası Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsi tərəfindən məsuliyyətə cəlb edilən iqtisad elmləri

doktoru, professor Şəfa Əliyevlə bağlı açıqlama yayıb.

Komissiyadan APA-ya verilən məlumata görə, açıqlamada deyilir: "Komissiyanın nəzdində 25 elm sahəsi üzrə 15 ekspert şurası fəaliyyət göstərir. Ekspert şuralarının fəaliyyəti müstəqildir və onların tərkibinə komissiyanın əməkdaşları olmayan müxtəlif müəssisələrdən cəlb olunmuş ekspertlər daxil edilir. Hazırda ekspert şuralarının fəaliyyətinə elmi müəssisə və təşkilatlardan, ali təhsil müəssisələrindən

müvafiq elm sahələri üzrə 300-dən çox yüksəkixtisaslı mütəxəssis-ekspert cəlb edilib. Ekspert şuralarının fəaliyyətinin səmərəliliyini artırmaq, o cümlədən çatışmazlıqların, neqativ halların qarşısını almaq məqsədilə onların tərkibi mütəmadi olaraq yenilənir.

Azərbaycan Respublikasının Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsi tərəfindən 12 iyul 2023-cü il tarixində dərc edilmiş məlumatda adı çəkilən iqtisad elmləri doktoru, professor Şəfa Əliyev komissiyanın əməkdaşı deyil, Sumqayıt Dövlət Universitetinin professoru vəzifəsində çalışır və komissiyanın rəyasət heyətinin 29 sentyabr 2020-ci il tarixli qərarı ilə İqtisad elmləri üzrə ekspert şurasının üzvü və elmi katibi təyin edilib.

Komissiya onun nüfuzuna xələl gətirə biləcək bu kimi neqativ halların müəyyən edilməsində maraqlıdır və konkret bu işin obyektiv araşdırılmasında müvafiq qurumlara lazımi dəstək göstərəcək".

İlham Şaban: "'AI-95' markalı benzin ucuzlaşacaq, 'AI-92' və dizel isə..."

"Azərbaycanda benzinin qiymətinin aşağı düşəcəyi ilə bağlı fikir səsləndirənlər yanlış fikirdədirlər. Ona görə ki, "AI-92" benzinini "Avto-2" standartına uyğun istehsal edilir. 2015-ci ildən etibarən başlayan Heydər Əliyev adına Neftayırma zavodunun modernizasiyası prosesi 2018-ci ildən sonra intensivləşib. Yaxın illərdə "Avro-5" standartına uyğun yanacağın istehsal olunması məqsəd kimi qarşıya qoyulub".

Musavat.com "Bizim.media"ya istinadən bildirir ki, bu sözləri Neft Araşdırmaları Mərkəzinin rəhbəri İlham Şaban deyib. Onun sözlərinə görə, zavoda 4 milyard manat kapital qoyuluşu həyata keçirilib. Dünya bazarında benzinin qiyməti kifayət qədər bahadır və zavoda bu qədər kapital yatırılıb. Bəs bundan sonra "AI-92" və digər markalı benzinlərin qiyməti ucuzlaşa bilirmi?

İlham Şaban bunun mümkün olmadığını söyləyib və həm dizelin, həm aşağı dərəcəli benzinin qiymətinin bahalaşacağını diqqətə çatdırıb:

"Ancaq "AI-95" markalı benzinin qiyməti aşağı düşəcək. "AI-92" markalı benzin və dizelin bahalaşmasının isə iki səbəbi var. Birincisi, əməliyyatlarla bağlıdır ki, bu da daha keyfiyyətli və bahalı prosesdir. İkincisi isə odur ki, artıq zavodun kapital xərcləri nəyinsə hesabına geri qayıtmalıdır. Yəni bu vəsait istehlakçıdan çıxılmalıdır".

Bir neçə il ərzində Azərbaycanın hasil etdiyi neftin həcmi azaldığını söyləyən ekspert vurğulayıb ki, bu proses ola bilsin, gələn ildən başlasın:

"Bu da H.Əliyev adına Neftayırma zavodunun layihə gücü üçün yetərli deyil və biz xaricdən neft idxal etməyə məcbur olacağıq. 2030-cu ildə isə bu hasilat daha da azalacaq və 2-3 milyon tona düşəcək. Zavodun istehsal gücü isə 7.5 milyon tondur. Yerdə qalan isə idxal olunan neft olacaq. Bu baxımdan da istehlakçılar özlərini bahalı yanacağa kökləməlidirlər".

Azərbaycanda benzinin ucuzlaşması üçün heç bir əsasın olmadığını deyən İ.Şaban benzinə dizel arasında keyli fərq olduğunu bildirdi:

"Əvvəl dizel 40 qəpiyə satılırdı, ancaq indi 80 qəpiyə çatıb. 2017-ci ildən sonra ölkədə dizelin istehlakı 3 dəfə artıb. Bu yanacaqda ekologiyayı pozan əsas amil, Avropadan ölkəyə köhnə və istehsal müddəti bitmiş avtomobillərin gətirilməsi ilə bağlıdır. Hökumət yanacağın qiyməti ilə ölkəyə gətirilən avtomobillərin sayını da tənzimləyir. Əgər qiymətlər aşağı düşsə, bu dəfə ölkəyə daha çox avtomobil daxil olacaq".

□ Musavat.com

Yerli turizmi niyə arzuolunan səviyyəyə çatdırı bilmirik?- rəylər

Ceyhun Aşurov: "Orta və aşağı seqmentli istirahət məkanları, hotellər, gecələmə yerlərinə daha çox ehtiyac var"

Gülnar Mustafayeva: "Dövlət Turizm Agentliyi qiymətlərin formalaşdırılması prosesində iştirak etmir"

İstirahət mövsümü başlayıb və insanlar ölkənin regionlarına, Bakıtrafi çimərliklərdəki istirahət mərkəzlərinə üz tuturlar. Sosial şəbəkələrdə yazılanlardan belə başa düşülür ki, insanlar istirahət obyektlərindəki xidmətlərdən, qiymətlərdən, natəmizlikdən ciddi şəkildə narazıdırlar. Hazırda quru sərhədlər bağlıdır və ona görə əhali yerli turizmin ümidinə qalıb. Uzun illərdir ölkədə turizmin inkişafı yönündə addımlar atılsa da, ortada real nəticə yoxdur.

Sahibkarlar dayanıqlı, davamlı turizmə yatırım etmək daha uzunmüddətli gəlir əldə etmək əvəzinə, yüksək qiymətlər qarşılığında daha az, o qədər də qənaətbəx olmayan xidmətlər təklif edirlər. Vətəndaşları da narazı salan budur.

Turizm eksperti Ceyhun Aşurov "Yeni Musavat"a mövzunu şərh edərkən qeyd etdi ki, dünyada hər turiste görə xərc artıb. Ekspert xarici ölkələrə təklif edilən turpaketlərə diqqət çəkərək bildirdi ki, təxminən 50-60 faiz bahalaşma müşahidə olunur: "Bu da yerli vətəndaşları ölkə daxilində istirahətə yönəldib, bununla əlaqədar olaraq da tələbat artıb. Qiymətlər yüksək, xidmət aşağı olsa da, müşahidələr göstərir ki, əksər istirahət məkanlarında demək olar ki, yer yoxdur. Yerli məkanlarda imkanlar məhduddur. Xüsusilə orta və

aşağı seqmentli istirahət məkanları, hotellər, gecələmə yerlərinə daha çox ehtiyac var. Belə məkanların sayı o qədər də çox deyil. Artan tələbatın qarşısında tələb-təklif əsasında formalaşan qiymətlər bizə baha görünür. Əgər alıcı varsa, dövlət bu məsələyə hər hansı müdaxilə edə bilməz, çünki müəssisələr özəldir və qiymətləri də bazar formalaşdırır".

Ekspert təşviq siyasətinin aparılmasının tərəfdarıdır: "Rəqabət mühitinin formalaşdırılması, bazarda iştirakçıların sayının artırılması ilə bağlı təşviqədi addımlar atmaq olar. Regionlarda hotellərin tikintisinə, baryerlərin aradan qaldırılmasına, daha çox sahibkarın cəlbinə, maliyyə resurslarının çıxışında asanlaşmaya dair müxtəlif qərarlar qəbul edilə bilər. Nəticədə qiymətlər daha əlçatan ola bilər. Eyni zamanda

xidmətin keyfiyyətinin artırılması da mümkün ola bilər".

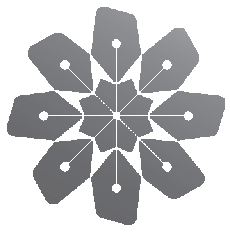
Dövlət Turizm Agentliyinin (DTA) media və ictimaiyyətlə əlaqələr sektorunun müdiri Gülnar Mustafayeva "Yeni Musavat"ın sorğusuna cavab olaraq bildirdi ki, **DTA prosesə müdaxilə etmək səlahiyyətlərinə malik deyil. Qurum rəsmisi qeyd edib ki, bu sahədə birbaşa dövlətin qiymət tənzimləməsi mövcud deyil:** "İqtisadiyyatın digər sahələri kimi turizm də tələb və təklif müntənasıblığı əsas rol oynadığından bu sahədə birbaşa dövlətin qiymət tənzimləməsi mövcud deyil. Dövlətin bu istiqamətdə strategiyası bazarda təkliflərin həcmi artması üçün əlverişli şərait yaradaraq sağlam rəqabətlik mühitinin formalaşmasına dəstək verməkdir. Dövlət orqanı olaraq Dövlət Turizm Agentliyi qiymətlərin formalaşdırılması prosesində iştirak etmir və bu prosesdə iştirak və ya prosesə müdaxilə etmək səlahiyyətlərinə malik deyil. Ümumiyyətlə, turizm sahəsində qiymətlərin dövlət tənzimlənməsi, yeni qiymətlər

rin formalaşması və tətbiqi prosesinə qanunvericilik, inzibati və maliyyə-büdcə tədbirləri vasitəsilə təsir etmək mexanizmi mövcud deyil. Belə bir mexanizmin mövcudluğu turizm üzrə sahibkarlıq mühitində qeyri-sağlam rəqabətə və ya rəqabətin məhdudlaşdırılmasına yol açır. Əlbəttə, dövlət orqanı olaraq tövsiyəmiz qiymətlərin daha münasib və əlçatan olması, bütün vətəndaşların büdcələrinə uyğun olmasıdır. Həmçinin önəmli məqamlardan biri də infrastrukturla təklif edilən xidmətlərin üst-üstə düşməsidir. Aydındır ki, xidmət səviyyəsinin keyfiyyəti hotellərin ulduz dərəcələri ilə birbaşa əlaqəlidir. Təəssüf ki, bir sıra hotellərin ulduz dərəcəsi ilə təklif etdikləri xidmətlər üst-üstə düşmür, bəzi hallarda ulduzlaşma ümumiyyətlə aparılmayıb. Bunları nəzərə alaraq beynəlxalq standartlar və meyarlar

esas götürülərək, yerli şərait nəzərə alınaraq milli ulduz sistemi yaradılıb. Bu yaxınlarda "Mehmanxanaların (hotellərin) ulduz kateqoriyaları üzrə qiymətləndirmə meyarları" da təsdiq olunub. Hazırda Azərbaycan Hotel Assosiasiyası tərəfindən hotellərə ulduz verilməsi prosesi davam edir. Bu, istehlakçıların real və etibarlı ulduz dərəcələrinə malik hotelləri seçərək ödədikləri məbləğə müvafiq xidmət almaqlarını təmin edəcək.

Qeyd etmək lazımdır ki, bazarda hər seqmentə uyğun qiymətlər və təkliflər formalaşır. İnsanların asudə vaxtlarını səmərəli keçirməsi üçün bu təkliflərin həcmi artırılması istiqamətində tədbirlər görülür. Həmçinin onu da qeyd etmək lazımdır ki, hotel olmayan yerləşmə vasitələri, kənd evləri son dövrlərdə alternativ variant kimi çıxış edir".

□ Nigar HƏSƏNLİ, "Yeni Musavat"

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Uşaq və gənclərin fiziki-mənəvi inkişafı

Məktəblilərin yay tətili valideynlər üçün ciddi problemə çevrilib. Bütün gün kompüter qarşısında oyun oynayan, ya da küçə-bacadan yığılmayan uşaqlar nə dərəcədə faydalı istirahətlə məşğuldurlar? Buna əlavə olaraq, bütün tətili hazırlıqlara, individual məşğələlərə həsr edən bir məktəbli modeli də var. Hansı model daha uyğundur? Qızıl ortanı necə tapmalı?

Yay tətilində uşaqların texnologiyadan uzaq durması onların təbii istirahətinə gətirib çıxardır. Yeni adı insanlar belə istirahətə gedərkən təbiət qoynunda, evdən kənarda olmağı və çəmənlərdə gəzməyi sevir. Bu, insanların sağlamlığına çox yaxşı təsir edir. Təbiət qoynunda dincəlmək uşaqlara da məsləhət görülür.

Onlar təbiət qoynunda müxtəlif oyunlar oynayar, velosiped sürər və gəzintiye çıxarsa, bu, onlar üçün çox maraqlı olar. Eyni zamanda bütün bunlar valideynlər üçün də əyləncəlidir. Onlar həm əylənər, həm də gümrah qalarlar. Hər kəsə texnologiya oyunlarından, təbiət qoynunda oynayaraq vaxtlarını daha səmərəli keçirmək tövsiyə olunur. Bundan başqa, valideynlər övladları ilə psixoloji oyunlar da oynaya bilərlər. Bu oyunlar sayəsində onlar həm əylənə, həm də idman edə bilərlər.

Ekspertlər hesab edir ki, günümüzdə telefonlar və kompüterlər istər böyüklərin, istərsə də uşaqların həyatında mühüm rol oynayır. Əgər istirahətə çıxarsınızsa, özünüze telefon və kompüterdən istifadə qadağasını qoysanız çox yaxşı olar. Bununla siz bir növ özünüze qayıd və özünüze daha çox zaman ayıra bilərsiniz. Bunu edərək siz az müddət texnologiyasız bir həyat yaşayın.

Hər bir insanın içində bir uşaq vardır. Biz özümüzü necə tərbiyə edirikse, uşaqlarımızı da o cür tərbiyə etməliyik. Biz necə davranırıqsa, onları da özümüze bənzətməliyik. Məsələn, telefon və kompüterdən uzaq dururuqsa, onlara da bunu bildirməli və onlara da texnologiyadan istifadə qadağasını tətbiq etməliyik. Bu zaman uşağınızla çox vaxt keçirə, onların suallarını cavablandır və müxtəlif oyunlar oynaya bilərsiniz. Belə halda həm övladınız, həm də özünüz istirahət edirsiniz. Sosial şəbəkələrdə də müxtəlif xəbərlər verilir ki, uşaqlar valideynləri ilə vaxt keçirmək istəyir, lakin çox tə-

əssüflər olsun ki, onların buna vaxtı yoxdur. Çünki texnologiya onların həyatını bütünlüklə ələ alıb. Valideynlər uşaqlarının istəklərini təxirə salır və bu da uşaqların psixologiyasına mənfi təsir göstərir. Belə hallarda isə uşaqlar özünə qapanır. Bu da gələcəkdə onların həyat fəaliyyətində uğursuz olmalarına gətirib çıxarır. Bir sözlə, biz öz hərəkətlərimizlə övladlarımıza nümunə olmalıyıq.

Yay tətili uşaq üçün boş keçən vaxtdır?

Valideynlər isə yay tətilini uşaq üçün boş keçən vaxt, bir "boşluq" kimi qəbul edirlər. Düşünür ki, uşaqlar tətildə tapşırıq etmirlərsə, kitab oxumurlarsa, növbəti dərs proqramına aid heç bir çalışma etmirlərsə, vaxtları boş, səmərəsiz keçir" deyən psixoloqa görə, əslində valideynlər uşaqlarla yay tətilini keçirmək üçün özlərini psixoloji hazırladırmalıdır. Uşaqları da tətil üçün hazırlıqlı etməlidirlər. Uşaqlar üçün yay tətilinin düzgün təşkili önəmlidir. Valideynlər bu məsuliyyəti anlamalıdır.

Bəzi insanlar elə başa düşürlər ki, uşaqlar mütləq tətildə dərs proqramları, müxtəlif çalışma və testlərlə yüklənməlidirlər. Əslində belə olmamalıdır. Uşaqlar tətil dövrünü mütləq şəkildə istirahət etməklə keçirməlidirlər. Düzdür, yay tətilində uşaqlar qıraət edə bilər. Lakin bu zaman valideynlər ya uşaqların xarakterinə uyğun kitabları seçməli, ya da seçimi onların özünə həvalə etməlidirlər. Amma bu, məcburi şəkildə yox, əyləncə kimi olmalıdır ki, uşaqlar bunu yorğunluq kimi qəbul etməsinlər.

Amma burada psixoloji məqamlar da var. Belə ki, yay vaxtı uşaqları dərslə çox yüklədikdə onlarda valideynlərinə qarşı aqressiya yaranır. Uşaq valideyndən küsür və düşünür ki, "anam məni tətildə belə oxumağa vadar edir". Belə yanaşma düzgün deyil. Tətil boyu dərs hazırlayan uşaqlarda yeni dərs ilinə maraqlı olmur.

Uşaq və gənclər

YENİ ÜSAVAT
N 118 (8254) 13 iyul 2023

Yay tətilində kimlər uşağını hazırlığa göndərir? - təhlükə

Mütəxəssislər SOS signalı çalır - yayda uşaqları yormaqla olmaz!

vəsait hesabına istirahətə gedə bilməyən şagirdlərin tətili də effektiv və səmərəli keçər.

Bundan başqa, uşaqların yay fəslində öyrənmə qabiliyyəti ilə bağlı araşdırmalar da var. Belə ki, bu dövrdə uşaqların öyrənmə qabiliyyəti zəifləyir. Bu, həm havaların isti keçməsindən, həm də uzun keçən ağır dərs proqramından irəli gəlir. Ona görə də uşaqları tətil dövründə məcburi şəkildə təhsilə yönəltmək və istirahətinə şərait yaratmaq onları yora və təhsildən uzaqlaşdırma bilər.

Ümumiyyətlə, tətil başlamazdan əvvəl uşağı gözəl, maraqlı və əyləncəli tətil keçirəcəyi ilə həvəsləndirmək lazımdır. Uşaqlarda müsbət əhval-ruhiyyə yaratmaq vacibdir. Uşaq psixoloqları hesab edir ki, "artıq tətil başlayır, birlikdə çox maraqlı vaxt keçirəcəyik, dincələcəksən, dərslərin də bitir" kimi məhrəban tonda deyilmiş cümlələr uşaqlarda əsl tətil ab-havası yarada bilər. Valideynlər ümumiyyətlə, uşaqlarının tətili necə keçirəcəklərini proqramlaşdırmalıdır. Uşaqlar yay tətilində həvəsli olduqları üçün dərslərini də yaxşı oxuyacaqlar.

Bu arada məktəblilərə valideynlər tərəfindən verilən vədlər və onların həyata keçirilməməsi də ciddi problem yaradır. Valideynlərin boş vədlərinə görə uşaqlar travma alırlar. Valideynlər çalışmalıdırlar ki, uşaqlar sözünün üstündə durmayan valideyn obrazı yaranmasın.

Psixoloqlar qeyd edirlər ki, yay tətili uşaqların istirahət etməsi və şən vaxt keçirməsi ilə yanaşı, həm də özünü inkişaf etdirməsi üçün də yaxşı fürsətdir. Uşağınızla təqdim edəcəyiniz yay tətili fəaliyyətləri planında getdiyiniz yerlərdəki tarixi və təbii zənginlikləri tanımasını təmin etmək, bunlarla əlaqədar söhbət etmək uşağınızın yaşayaraq bir çox şey öyrənməsini təmin edəcək.

Yay tətilində uşağınızdan kitab oxuma vərdişi inkişaf etdirmək üçün, birlikdə kitab oxuma saatları edə bilər, oxuduğu kitabı sizə izah etməsini istəyə bilərsiniz.

Məktəb vaxtında müəy-

yən təkrarlananlara (cəhd saati, iş saati və s.) alışmış uşaq üçün tətil zamanı necə keçirəcəyi ilə bağlı sıxıntı yarada bilər. Hobbilər uşağınızın boş zamanını qiymətləndirməsi üçün köməkçi olacaq əhəmiyyətli fəaliyyətlərdir. Tətil dövrlərində uşağınızın bir hobbini tapmasına, ya da var olan hobbisini dəstəkləyərək həm uşağınızın fərqli istiqamətlərini kəşf edə, həm də boş vaxtlarında nizamsız əylənməsini aradan qaldırmaqla fəal olmasını təmin edə bilərsiniz. Uşağınızın maraqlı sahələrini bilmirsinizsə, müəllimləri ilə danışmaq və onlardan uşağınızla əlaqədar müəyyən bildiriş almaq, uşağınızla danışmaq, onu müşahidə sizə bu mövzuda köməkçi olacaq.

Bir başqa yanaşma da heç şübhəsiz ki, tətil dövründə şagirdləri rayonlara göndərməklə bağlıdır. Belə ki, onlar açıq havada, təbiətdə vaxt keçirəcəkləri halda dərslərinə daha hazır olurlar. Bu dövrdə onlara dərs materiallarının verilməsi isə yolverilməzdir. Çünki bu növbəti tədris ilində uşağın yorulmasına səbəb ola bilər. Bir vaxtlar şagirdlər üçün düşərgə funksiyasını daşıyan məkanlarda uzun illər keçmiş məcburi köçkünlər yaşayıblar. Buna görə də həmin düşərgələr yararsız hala düşüb. Bütün mövcud problemlərə baxmayaraq, yay düşərgələrinin təşkil olunması çox vacibdir. Düşərgələrin fəaliyyətinin bərpası ilə yanaşı, məktəbdənkənar təhsil müəssisələri də yayda fəaliyyət göstərsələr, şəxsi

SN yayda uşaqların qidalanması ilə bağlı valideynlərə müraciət edib

İsti aylarda qidaların tərkibi tez dəyişir və buna görə qidalanmada diqqətli olmaq lazımdır

APA xəbər verir ki, bunu Səhiyyə Nazirliyinin mütəxəssis-eksperti, pediatr Əkbər Quliyev deyib. Həkimin sözlərinə görə, yüngül və yeni hazırlanmış qidalara üstünlük vermək lazımdır:

"Yay aylarında hava isti olduğundan həm uşaqlarda, həm də böyüklərdə iştahsızlıq müşahidə edilə bilər. Buna görə yüngül zülallı qidalara, ağartı məhsullarına üstünlük vermək lazımdır".

Həkim bildirib ki, isti aylarda iştahsızlıqdan müəyyən qədər çəki itkisi olsa da, bu narahat olunacaq məqam deyil.

"Xüsusilə də uşaqlar yemək yeməyəndə və ya iştahsız olanda valideynlər narahat olmamalıdır. Uşaqları yemək yeməyə məcbur etməməlidirlər. Əlavə vitamin komplekslərinin də qəbul edilməsinə ehtiyac yoxdur. Əgər uşağın orqanizmində müqavimət yaxşıdırsa və dondurma yemək istəyirsə, iki yaşından sonra icazə vermək olar. Lakin soyuq içkilərin verilməsi tövsiyə edilmir" - həkim qeyd edib.

Həkim qeyd edib ki, yay aylarında gün ərzində saf suyun qəbulu daha çox tövsiyə edilir:

"Orqanizmin tələbatından asılı olaraq bədənin maye balansını qorunmalıdır. Valideynlər uşaqlarını maye qəbuluna öyrəşdirməlidir".

Əkbər Quliyev deyib ki, uşaqların rejimsiz və yatmadan öncə qidalanması piylənmə yaradır. Həkim bildirib ki, axşam yatmadan iki saat öncə qidaları dayandırmaq lazımdır:

"Çünki yuxu saatına yaxın orqanizm özünü yatmağa hazırlayır. Buna görə çalışmaq lazımdır, yatmadan bir neçə saat öncə çətin həzm olunan qidaları qəbul edilməsin. Axşam saatlarında yemək yeyiləcəksə də, yüngül qidalara, tərəvəzlərə üstünlük verilməlidir".

Litvanın paytaxtı Vilynüsde keçirilən sammitin ikinci günündə NATO-ya üzv ölkələrin liderləri bir araya gəlib. “Yeni Müsavat” xəbər verir ki, NATO-nun Hind-Sakit okean tərəfdaşları Yaponiya, Cənubi Koreya, Avstraliya və Yeni Zelandiya ilə Avropa Birliyi (Aİ) də iclasda təmsil olunur. İclasın açılışında çıxış edən NATO-nun baş katibi Yens Stoltenberq bildirib ki, NATO Avropa və Atlantikada regional ittifaqdır, lakin üzləşdiyi problemlər global xarakter daşıyır.

Stoltenberq Avro-Atlantik və Hind-Sakit Okean regionlarında baş verən hadisələrin bir-biri üçün əhəmiyyətli olduğunu, Ukraynadakı müharibənin global əks-səda doğurduğunu, terror və kiber təhdidlərin sərhəd tanımadığını, avtoritar rejimlərin getdikcə yaxınlaşdığını bildirib.

“Biz qaydalara əsaslanan global nizam üçün birlikdə olmalıyıq” deyən Stoltenberq sammitdə tərəfdaşların iştirakının vacib olduğunu qeyd edib. Terror təşkilatları NATO ölkələrinin əhalisini təhdid edir. Alyans terrorun bütün təzahürləri ilə mübarizə aparmağı öhdəsinə götürür. Bu barədə NATO-nun Vilynüs sammitinin bəyanatında bildirilib. Bəyanatda qeyd olunub ki, terror təşkilatları məqsədlərinə çatmaq qabiliyyətini və ölümcüllüyünü artırmaq üçün şəbəkələrini genişləndirib, imkanlarını gücləndirib və yeni texnologiyalara investisiya qoyublar. NATO ölkələri onların qarşısını almağa davam edəcək. NATO ölkələri bütün forma və təzahürlərində terrorizm mübarizənin kollektiv müdafiə üçün çox vacib olduğunu vurğulayıblar.

Ümumiyyətlə, Şimal Alyansının Vilynüs sammitində mühüm açıqlamalar verilib, bir sıra vacib qərarlar qəbul olunub. Finlandiya ilk dəfə tamhüquqlu üzv kimi Vilynüs sammitində iştirak edib. “Dünnənki razılaşmamızın ardınca

Vilynüsde NATO günləri: Alyans güclənir, Zelenski gileylənir...

Ukraynanın təşkilata üzvlüyü müharibədən sonra reallaşacaq, Kiyevə işğala qarşı mübarizədə dəstək isə artırılır; **Asim Mollazadə:** “NATO genişlənir, qardaş Türkiyənin də nüfuzu artır”

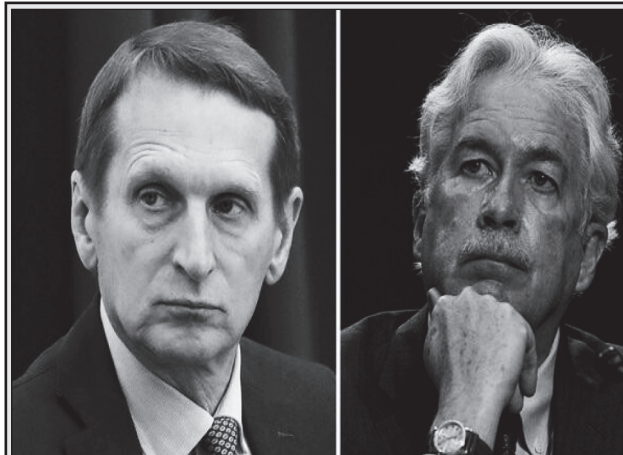
İsveçi də tezliklə tamhüquqlu üzv kimi qarşılayacağıq. Mən İsveç baş naziri və Finlandiya prezidentinə “Xoş gəlmisiniz” deyirəm”. Bunu NATO Baş katibi Yens Stoltenberq Vilynüs sammitinin açılış mərasimində deyib. “Bu gün biz burada bir çox qərarlar verdik. Bu qərarlarla Alyansımızı daha da gücləndirəcəyik. Biz Ukraynaya siyasi və praktiki dəstəyi artıracağıq ki, bu da Ukraynanı məxsus olduğu

qəti narazılıq bildirib: “Mənim fikrimcə, qəbul olunan qərarlar tamamilə qənaətbəxş deyil. Ümid edirəm ki, bir neçə ilə Ukrayna alyansın tamhüquqlu üzvü olacaq”.

Prezident deyib ki, NATO üzvləri Ukrayna məsələsində mütləq yekdillik nümayiş etdirməlidirlər. “NATO müttəfiqləri Ukraynanın Alyansa daxil olmasının sadələşdirilməsində iştirak etmək istəyir, lakin bu, yalnız müha-

blokuna üzv etməyə hazırlıq yoxdur. Müharibə bitdikdə, Ukrayna NATO ailəsinə qoşula bilərmi?”

Azərbaycan Demokratik İslahatlar Partiyasının sədri, deputat Asim Mollazadə “Yeni Müsavat”a sammitdə verilən qərarları, açıqlamaları təhlil edərək qeyd etdi ki, bütövlükdə Şimal Alyansı genişlənir. A.Mollazadənin sözlərinə görə, artıq Finlandiya və İsveç demək

Rusiya və ABŞ kəşfiyyat xidməti rəhbərləri telefonla danışdı

Rusiya Xarici Kəşfiyyat Xidmətinin direktoru Sergey Narişkin Amerika Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsinin rəhbəri Uilyam Børnsle telefon danışığı aparıb.

APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bu barədə Narişkin açıqlama verib. O, amerikalı həmkarı ilə iyunun sonunda telefon danışığı apardığını söyləyib.

Bildirib ki, söhbət zamanı Ukrayna ilə nə edəcəkləri barədə müzakirə aparıblar.

Ukraynaya verməsinə, bu gözlənilməz deyildi. Türkiyə NATO-da ordusunun gücünə görə ikinci qüdrətli ölkədir. Yanlış siyasəti həyata keçirən ölkələr anlayırlar ki, onlar Türkiyəsiz zəifləyəcəklər. O baxımdan Türkiyənin yanında dirlər”.

Siyasi təhlilçi Ramiyə Məmmədova NATO-nun Şərqi doğru genişlənməkdə davam etdiyini düşünür. Onun sözlərinə görə, Rusiyanın Ukrayna torpaqlarına hücumu da Şimal Alyansı üçün çəkindirici faktor olmadı. Ekspert hesab edir ki, baş döyüslərə qarışan Kreml, başqa bir qonşusu - Finlandiya blokaya qoşulduğunu gördü, Baltik dənizi “NATO dənizi”nə çevrildi. R.Məmmədovanın sözlərinə görə, Ukraynada hərbi əməliyyatların əsas məqsədi bu ölkənin neytrallıq statusu qəbul etməsi, öhdəlik götürməsi idi ki, NATO-ya üzv olmayacaq: “İkinci hədəf NATO-nun Şərqi doğru genişlənməsi planının qarşısını almaq idi. Lakin Putin bunların heç birinə nail ola bilməyib. Zelenski hər nə qədər şikayətlənsə də, savaştan sonra ölkəsi üzv qəbul ediləcək. İkincisi, NATO hələ də genişlənir və özünü Avrasiya qütbünün ağası kimi aparan Rusiya buna əngəl ola bilmir. Hələlik NATO bazası Ukraynada yoxdur, amma olacaq. Eləcə də NATO

ölkəsi olan Türkiyə Ukraynada “Bayraktar” zavodu tikəcək. Halbuki Rusiya “xüsusi hərbi əməliyyatı”n əsas məqsədlərindən biri kimi demilitarizasiyanı göstərmişdi. Ancaq nəinki silahsızlaşdırma biləcə, əksinə, Ukrayna Avropada ən militarist dövlətə çevrilməkdədir”.

Siyasi şərhçinin fikrinə, Ukrayna Avropa İttifaqına üzv qəbul edilərsə, Qərbdə ən silahlanmış dövlət sayılacaq: “Vilynüs sammiti bu mənada yaddaqalan oldu. Eləcə də blok Ukrayna müharibəsi ilə özünü eksperiment etdi. Məlum oldu ki, NATO-ya üzv ölkələr bir mövqedən çıxış edə bilməmişlər. Yeni təşkilat gücünü ortaya qoydu və Rusiyanın arzuladığı parçalanma olmadı. Yalnız Macarıstan müəyyən qədər ehtiyatlı siyasət yürüdü, Türkiyə sülh təşəbbüskarı kimi hərəkət etməklə yanaşı Ukraynanı müdafiəsiz qoymur, Avropanın NATO-Ya üzv olan və “dışsız” görünən ölkələri də artıq prinsiplilik nümayiş etdirir: Fransa Ukraynaya uzaq mənzilli raketlər verir, Almaniya “Leopard-2” tanklarını tədarük edir, ən əsası isə anqlosakson dünyası - Britaniya və Birləşmiş Ştatlar Zelenski komandasının əsas müdafiəçiləridir”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

NATO ailəsinə daha da yaxınlaşdıracaq”, - baş katib əlavə edib.

“Mən NATO tərəfdaşları ilə Alyansa gedən yolda Ukrayna üçün təhlükəsizlik təminatlarını müzakirə etmək istəyirəm”. Bunu Ukrayna Prezidenti Vladimir Zelenski Vilynüsde keçirilən NATO sammitinin ikinci günündə jurnalistlərə açıqlamasında deyib. Ukrayna lideri bildirib ki, bugünkü görüşlərdə onun gündəliyində üç əsas məsələ var: “Birincisi, ordumuzu dəstəkləmək üçün yeni hərbi yardım paketləridir. İkincisi NATO-ya dövlət məsələsidir. Bəyanatlardan başa düşürük ki, təhlükəsizlik şərtləri imkan verən kimi biz bu dövləti alaçağıq. Və digər məsələ, NATO-ya gedən yolda Ukrayna üçün təhlükəsizlik təminatlarının verilməsidir. Mən bütün bu məsələləri tərəfdaşlarımızla müzakirə etmək istəyirəm”, - prezident Zelenski vurğulayıb. **Polşa Prezidenti Anjey Duda** da mətbuata açıqlamasında NATO-nun Ukrayna ilə bağlı qərarlarına

ribə başa çatdıqdan sonra mümkündür”. Bunu isə NATO-nun Vilynüsde keçirilən sammitində iştirak edən **Estoniyanın Baş naziri Kaya Kallas** deyib. “İndi bunlar Ukraynanın müxtəlif ölkələrlə bağladığı itikətlərli müqavilələr formasındadır. Biz Ukraynaya özünü müdafiə etmək üçün hərbi yardım edirik. Kağız üzərində bu müqavilələrə malik olan Ukrayna əmindir ki, istənilən ölkədə hakimiyyət dəyişikliyi olarsa bu, həmin ölkənin (Ukrayna ilə bağlı - red.) öhdəliklərinə təsir etməyəcək. Bu, çox vacibdir”, - eston baş nazir qeyd edib. Nəzərə çatdırıq ki, sammit çərçivəsində Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan da ABŞ Prezidenti Co Baydenlə görüşüb, bir sıra məsələlər barədə danışdıblar. Bəs ekspertlər Vilynüs sammitinin hansı nəticələrinə olacağını düşünür? Qurum daha da möhkəmləndirir deyilir, bunu şərtləndirən amillər nədir? Bəs Ukrayna pozitiv rəylərə rəğmən niyə quruma qəbul olunmadı? Zelenski də müttəfiqlərini tənqid etmişdi ki, görünür, bizi şimal

olar ki, təşkilatın üzvüdlər. “Ukraynaya hücumlar bu şimal ölkələrini təhlükəsizliklərini gücləndirməyə vadar etdi. Bu proseslərin gedişində Kiyevə hərbi və maliyyə dəstəyi davam etdiriləcək. NATO sammitində də yardımların olacağı bir daha bəyan edildi. Ukraynanın bu bloka üzvlüyünə gəlincə, müharibədən sonra asan prosedurlarla qəbul olunacaq”, - deyərək deputat vurğuladı. A.Mollazadənin sözlərinə görə, bir sıra üzvlər Ukraynanı dərhal qəbul etməyə çağırırlar, lakin ABŞ, Almaniya, Fransa kimi NATO-dakı aparıcı dövlətlər müharibədən sonra üzvlüyün tərəfdarıdır: “Vilynüsde sammitlə yanaşı, “G 7” toplantısı da keçirilir. Bu toplantıda da Ukraynaya yardımın artırılması qərarları verilməkdədir. Ona görə də Ukraynanın müdafiəsi güclənir”. **A.Mollazadə onu da diqqətə çatdırdı ki, bu hadisələr fonunda xüsusən qardaş Türkiyənin NATO-da rolu artır, nüfuz çoxalır, Avropa Birliyinə üzvlüyü də reallaşacaq:** “O ki qaldı Türkiyənin “Azov” komandirlərini

Avropada qazın qiyməti ucuzlaşmağa davam edir. İyulun 12-də keçirilən hərraclarda 1 000 kubmetr qazın qiyməti 330 ABŞ dollarına qədər düşüb. Qazın avqust fyuçerslərinin qiyməti TTF (Niderlandın "Title Transfer Facility"-i - Avropanın ən likvid virtual satış mərkəzi) indeksi üzrə 330,2 dollar təşkil edib, bu da öncəki hesablama qiyməti (330,5 dollar) ilə müqayisədə 0,1 faiz azdır.

Xatırladaq ki, Rusiyanın Ukraynaya hücumundan sonra ötən ilin 7 mart tarixində gün ərzində Avropada qazın qiyməti bir neçə dəfə rekord vuraraq maksimum 3 900 dollaradək yüksəlib. 2022-ci ildə təbii qazın orta qiyməti 1400 dollara yaxın olub. Lakin ötən ilin payızı-bu ilin əvvəlindən etibarən Avropada qaz qiymətləri kəskin ucuzlaşıb. Bunun əsas səbəbi Avropanın qışdan böyük ehtiyatlarla - təxminən 60 milyard kubmetr qazla çıxmasıdır. Bu həcmə imkan verir ki, Avropa qaz anbarlarını doldurmaq üçün bazardan daha az həcmə əlatsın.

Hazırda Avropanın qaz anbarları 80,1 faiz doludur. Bu, son 5 ilin orta göstəricisindən 15,16 faiz çoxdur. Anbarlarda 87,36 milyard kubmetr qaz var. Hətta kəskin istilər belə anbarlara qaz vurulması tempini azaltmır. "Gas Infrastructure Europe"-nin məlumatına əsasən indiki doldurma tempi davam edərsə, avqustun sonuna Avropa anbarları hədəf olan 90 faizlik doluma nail olacaq, istilik mövsümü başlanana qədər 100 faizlik həddə çatacaq. Müqayisə üçün qeyd edək ki, 2022-ci ildə Avropa anbarlarında pik dolum səviyyəsi 95,64 faiz təşkil edib və bu, noyabrın ortalarında olub.

İyul ayının ötən dövrü ərzində külək elektrik stansiyaları Avropanın enerji ilə təchizatının 14 faizini təmin edib.

Avropanın maye qazı təbii qaza çevirən terminaları iyulda 57 faiz gücü ilə işləyir. İyunda bu göstərici 63 faizə bərabər olmuşdu.

Ötən il Rusiyadan qaz nəqlinin böyük hissəsinin dayanması Avropanın kəskin qənaət rejiminə keçməsinə, eyni zamanda digər mənbələrdən qaz almasını artırmasına səbəb olub. Belə ki, 2022-ci ildə Avropa ABŞ-dan əvvəlki illəkindən 2,4 dəfə çox maye qaz alıb. ABŞ-dan alınan 51,4 milyon ton qaz Avropanın istehlakının 42,7 faizini təmin edib. Avropanın maye qaz aldığı ikinci böyük satıcı Qə-

Avropada təbii qaz ucuzlaşır, alternativ mənbələrin hesabına, yoxsa...

Qoca Qitənin qış hazırlıqları necə gedir; Avropa şirkətləri Əlcəzairdə külək və günəş elektrik stansiyaları qurmağa başlayıb

tər olub. Qətdən qaz alışı 19,5 faiz artmaqla 18,4 milyon ton təşkil edib.

Nəhayət, ötən il Avropaya ən çox maye qaz satan ölkə Rusiya olub - illik 19,7 faiz artımla 15,8 milyon ton.

2022-ci ildə Avropa İttifaqı Əlcəzairdən 9 milyon ton, Nigeriyadan 8,3 milyon ton, Misirdən 5,2 milyon ton, Trinidad və Tobaqodan 3 milyon ton, Norveçdən 2,6 milyon ton maye qaz alıb.

Proqnozlara əsasən 2030-cu ilədək Rusiya yalnız 4 Avropa ölkəsinə boru qazı ixrac edəcək. Bunlar Türkiyə, Slovakiya, Serbiya və Macarıstandır və onlara illik ixrac 20-25 milyard kubmetr olacaq.

Ötən il Avropa boru qazı aldığı ölkələrdən də nəql həcmələrini artırmağa nail olub. Belə ki, Azərbaycanın ixracı illik ifadədə 8,1 milyard kubmetrdən 11,4 milyard kubmetrə, Norveçin ixracı isə 82 milyard kubmetrdən 117 milyard kubmetrə çatıb. Əlcəzair isə 2022-ci ildə Avropaya 56 milyard kubmetr qaz ixrac edib. 2024-cü ildə bu həcm 101 milyard kubmetrə çatdırılması nəzərdə tutulur.

Bu ilin 5 ayında Avropa İttifaqı ölkələri 127,6 milyard kubmetr qaz alıblar - ötən il eyni dövrdə alışı 160,7 milyard kubmetr təşkil etmişdi. Birinci rübdə Birlikdə qaz istehlakı illik ifadədə 14 faiz, boru qazı idxalı isə 37 faiz

azalıb. Aydın məsələdir ki, birinci rübdə qaz istehlakının azalmasında havaların mülayim keçməsi, həmçinin Birlik ölkələrinin qənaətli rejimə keçməsi mühüm rol oynayır.

Beş ayda Avropa Rusiyadan cəmi 10,3 milyard kubmetr qaz alıb. Ötən il bu göstərici 44 milyard kubmetr olmuşdu. İllik azalma 77 faiz təşkil edir.

Avropanın əsas qaz təchizatçısı olan Norveç beş ayda 38,2 milyard kubmetr qaz təmin edib. Bu, ötən ilin eyni dövründəki 38,4 milyard kubmetrdən 0,5 faiz azdır.

Əlcəzairdən Avropa qeyd olunan dövrdə 13 milyard kubmetr qaz alıb ki, bu da əvvəlki illə (13,9 milyard kubmetr) müqayisədə 6,5 faiz azdır.

Böyük Britaniyadan Avropaya 9,9 milyard kubmetr qaz daxil olub. Bu, ötən ilki 8,6 milyard kubmetrlə müqayisədə 15 faiz çoxdur.

Yanvar-may aylarında Avropa ümumilikdə 50,1 milyard kubmetr maye qaz alıb. Bu, ötən ilki 50 milyard kubmetrdən cüzi - 0,2 faiz çoxdur.

Rusiyanın "Qazprom" şirkəti hesab edir ki, hətta anbarları 100 faiz doldursa belə, qış sərt keçərsə, Avropa qaz çatışmazlığı ilə üzləşə bilər. Avropada bir sıra iri enerji şirkətləri də bu qənaətdədir. Nəzərə alsaq ki, 2024-cü ilin yanvarından

Ukrayna ərazisindən gündəlik 40 milyon kubmetr təşkil edən Rusiya qazının da nəqli dayana bilər, onda gələn mövsüm Avropada qaz qıtlığının olmasının qeyri-reəal olmadığını deyə bilərik.

Avropada da bu təhlükəni nəzərə alırlar. Artıq Avropa şirkətləri Əlcəzairdə külək və günəş elektrik stansiyaları qurmağa başlayıblar. Bundan əlavə, ölkənin bəzi istilik elektrik stansiyalarının kömür və mazuta keçirilməsi üçün zəruri tədbirlər hazırlanıb. Həmin stansiyalarda sərf olunan qazın zərurət yarandığı halda Avropaya nəqli nəzərdə tutulur. Ötən il məhz bu yolla Misir Avropaya qaz ixracını 6.5 milyard kubmetrdən 10 milyard kubmetrə çatdırıb. Əlcəzairin kömür ehtiyatlarının həcmi 100 milyon ton hesablanır, mazutu isə özü istehsal edir. Bu baxımdan, onun qış aylarında zərurət yaranarsa, Avropaya ixracı 10 faizə qədər artırmaq potensialı var.

Norveç də bu il qaz hasilatını 5 faizədək artırmaq niyyətindədir. İyun ayında qaz emalı zavodlarında planlı təmirə görə Avropaya ixrac azalsa da, ilin qalan dövründə əlavə həcmərin tədarük olunması nəzərdə tutulur. Bu günlərdə Norveç işlək qaz yataqlarına yaxın ərazidə böyük bir qaz yatağını kəşf etdiyini açıqlayıb. Həmin yataqdan hasilata 2024-cü ilin ilk aylarında başlanılması planlaşdırılır.

Nəhayət, bu il ABŞ da maye qaz ixracını artıracaq. 2022-ci ildə 102,4 milyard kubmetr olan ixrac potensialı bu il 119,8 milyard kubmetrə qədər artacaq. Buna maye qaz istehsal edən Freeport zavodunda istehsalın bərpası, həmçinin Calcasieu Pass LNG zavodunda yeni istehsal xəttinin işə salınması imkan verəcək. Artan 17,4 milyard kubmetr qazın Avropaya ixracı nəzərdə tutulur.

İndoneziya və Mozambikdə də yeni maye qaz istehsalı güclərinin istismara verilməsi Avropanın bu il həmin ölkələrdən əlavə 9 milyard kubmetr qaz almasına imkan verəcək.

Avropa üçün arzuolunmaz bir hal Niderlandın Qroningen yatağında hasilatın 2023-cü ilin oktyabrından dayandırılması qərarıdır. Yataq ərazisində baş verən çoxsaylı zəlzələlər hasilatı getdikcə daha təhlükəli etdiyinə görə Niderland hökuməti bu qərarı alıb. Lakin 2024-cü ilin sonunadək yataqdakı quyuların ağı bağlanmayacaq, hasilat qurğuları demontaj edilməyəcək. Avropada kəskin qaz çatışmazlığı yaranacağı təqdirdə hasilatı bərpa etmək üçün.

Avropa İttifaqı hazırda Ukraynanın anbarlarına qaz toplamaq məsələsi üzərində işləyir. Ukraynadakı anbarlar 18 milyard kubmetr qaz saxlanması gücünə malikdir. Ölkə özü bu potensialın 9-10 milyard kubmetrindən istifadə edir. Buna görə də hazırda Avropa İttifaqı qışda istifadə etmək üçün boş qalan 9 milyard kubmetrlik hissəni doldurmaq istəyir. Rusiyanın anbarları vurması ehtimalına görə sığorta şirkətləri onlara toplanacaq yanacaq sığortalamağa ehtiyat edirlər. Lakin Avropa Komissiyası şirkətlərə dövlət təminatı verilməsini planlaşdırır ki, bu da sığorta şirkətlərinin mövqeyini dəyişə bilər.

Avropanın qaz təminatçılarından biri olan Azərbaycan 2023-cü ilin birinci yarısında 12 milyard kubmetr qaz ixrac edib ki, bu da illik müqayisədə 7,5 faiz çoxdur. Energetika naziri Pərviz Şahbazov Twitter hesabında yaydığı məlumata görə, hesabat dövründə Avropaya 5,7 milyard kubmetr, Türkiyəyə 5 milyard kubmetr, Gürcüstana isə 1,3 milyard kubmetr qaz ixrac olunub. Bu dövrdə Trans-Anadolu Kəməri (TANAP) Türkiyəni 2,8 milyard kubmetr qazla təchiz edib.

Azərbaycanın ehtiyatlarının həcminə görə ikinci böyük yatağı olan "Abşeron"dan hasilatın başlanması ölkənin ixrac potensialını daha da artırır. Prezident İlham Əliyevin iyulun 11-də keçirilən hökumət müşavirəsində verdiyi məlumata görə, yataqda ehtiyatların həcmi gözəldiyindən daha çoxdur: "Abşeron" qaz yatağı ilə bağlı bizim ümidlərimiz böyük idi. Bilirdik ki, "Abşeron" qaz-kondensat yatağı böyük ehtiyatları özündə ehtiva edir. Bir neçə gün bundan əvvəl mənə məlumat verildi ki, ilkin qaz hasil edildi, debitorlər də çox yaxşıdır. Hətta bir quyudan "Şahdəniz" qaz yatağından da daha çox qaz və kondensat hasil edilir. Əlbəttə, "Şahdəniz" qaz yatağından "Abşeron" yatağı ehtiyat nöqtəyi-nəzərindən daha kiçikdir, ilkin hesablamalara görə təqribən üç yüz milyard kubmetrdir. Amma mən tam əminəm ki, daha çox olacaq. İndidən demək, əlbəttə ki, düzgün deyil. Ona görə bu, bizim həm enerji təhlükəsizliyimizi daha yüksək səviyyədə təmin edəcək, həm də ixrac gedən qazın həcmi ilə artacaq - təkcə "Şahdəniz" yatağı hesabına deyil, o cümlədən "Abşeron" yatağı hesabına".

Proqnozlara görə, istilik mövsümü yaxınlaşana qədər Avropada qaz qiymətləri 400 dollar ötməyəcək. Havalər vaxtından əvvəl soyuqlaşarsa, həmçinin qış ayları iqlim normalına uyğun keçərsə, Avropada qaza tələbat kəskin artacaq ki, bu da qiymətlərin artımını şübhələndirəcək. Lakin bu dəfə qiymətlərin 2022-ci ilin yazındakı səviyyəyə qədər artması gözlənilən deyil. Analitik mərkəzlər qaz qiymətləri üçün 400-500 dollarlıq bir hərəkət trayektoriyasını daha real hesab edirlər.

□ **Dünya SAKIT, "Yeni Məsvat"**

Narkotacirlərlə bağlı statistika dəhşət saçır: Təkcə yanvar-iyun aylarında narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi ilə bağlı cinayət məsuliyyətinə 4 min 277 nəfər cəlb edilib. Onlardan 4 min 179-u kişi, 98-i qadın olub. Cinayət məsuliyyətinə cəlb edilmiş şəxslərdən 49 nəfəri xarici ölkə vətəndaşıdır.

Bu barədə Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasından məlumat verilib.

Ümumilikdə, aşkar edilən cinayətlərin 135-i qrup halında törədilmiş və həmin faktlar üzrə qanunsuz dövriyyədən 1 ton 17 kiloqram 567,9 qram və 190 ədəd metadon narkotik vasitə, psixotrop maddə və 157,5 qram güclü təsir edən maddə müsadirə olunub. 1530 cinayət faktı əvvəllər məhkum olunmuş şəxslər tərəfindən törədilib və onlardan 958 kiloqram 088,4 qram müxtəlif növ narkotik vasitə və psixotrop maddə müsadirə edilib.

Bunlar hələ ələ keçənlərdir. Ələ keçməyənlər də kifayət qədər çoxdur.

Narkotiklər Azərbaycana əsasən İrandan daşınır və narkotacirlərin də əksəri bu şəkəyə bağlıdır.

Narkotiklərlə mübarizə kifayət qədər güclü aparılır və bu işdə DİN sərt tədbirlər görür. Bəs cəmiyyət nə etməlidir? Narkoman və narkotacirlərlə mübarizədə vətəndaşların üzərinə düşən məsuliyyət nədir?

Daha hansı tədbirlər görmək olar ki, qandallanan narkotacirləri yeniləri əvəzləməsin?

“Polisə Dəstək” İctimai Birliyinin sədri Şəmsəddin Əliyev mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a danışib: “Öncə qeyd edim ki, narkotik maddələrin qanunsuz dövriyyəsi ilə bağlı ölkədə cinayət qanunvericiliyi var. Belə ki, Cinayət Məcəlləsinin bir fəslə narkotik maddələrin qanunsuz dövriyyəsi ilə bağlı maddələrdən ibarətdir. Həmin maddələrdə qeyd olunur ki, narkotik maddələrin satışı, daşınması, saxlanması və sairə, qanunvericilikdə sərt qadağandır və cəza təbiqi altında müvafiq tədbirlər həyata keçirilir.

Lakin çox təəssüf ki, bunun qarşısı almaq, insanları bu yoldan çəkəndirmək mümkün deyil. Hətta Azərbaycan dövlətinin narkotik maddələrin qanunsuz dövriyyəsi ilə bağlı “Milli Fə-

Narkotacirlərin dəhşət saçan statistikasına - ələ keçməyənlər də çoxdur...

Hüquqşünas: “Vətəndaş cəmiyyətinin, insanların bu məsələdə dəstəyi çox mühümdür”
Ekspert: “Bunun bir yolu var, o da narkotiki satanlarla mübarizə aparmaqdır”

aliyyət” proqramı da var. Bu proqram dövlət proqramıdır və təkcə DİN deyil, Nazirlər Kabinetinin tərkibinə daxil olan əksər mərkəzi icra orqanları burada öz əksini tapıb, yeni hansı qurum hansı işi görməlidir deyər. Müvafiq dövr ərzində dövlət proqramına əsasən görülən işlər barədə Nazirlər Kabineti yanında komissiya fəaliyyət göstərir və həmin komissiya hesabat verməlidir. Bura Səhiyyə Nazirliyi, Elm və Təhsil Nazirliyi, DİN, Dövlət Sərhəd Xidməti də daxildir. Bu, Azərbaycan dövlətinin daxili funksiyasının, daxili siyasətinin həyata keçirilməsinin bariz nümunəsidir.

Xatırladım ki, iyulun 10-da DİN-in kollegiya iclasında bəyan edildi ki, ötən ilin ilk 6 ayı ilə bu ilin 6 ayını müqayisə edəndə bu il təxminən 800 kq-dan artıq narkotik maddə qanunsuz dövriyyədən çıxarılıb. Bu fakt onu göstərir ki, peşəkar və davamlı, ardıcıl mübarizə həyata keçirilir. Deyə bilərəm ki, DİN-in tarixində narkotik maddələrin qanunsuz dövriyyəsi ilə bağlı mübarizə heç vaxt bu cür fəal şəkildə həyata keçirilməyib. Həqiqətən də son 5 ildə ciddi mübarizə və faktlar var.

Əlbəttə ki, narkotik maddələr digər ölkələrdən, daha çox İrandan Azərbaycana gətirilir. Yeni Azərbaycanda rəsmi kultivasiya halları yoxdur, amma təsəvvür edin ki, bu ilin 6 ayı ərzində 2 tondan çox narkotik vasitənin qanunsuz dövriyyəsi ilə bağlı faktlar aşkar edilib.

Zamanında İran Azərbaycan dövlətinin nəzarətində olmayan, işğal altında olan ərazilərdə həm insan alveri, həm də narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsi ilə bağlı çox sərbəst şəkildə hərəkət edib. Həmin yollarla əldə olunan külli miqdarda vəsait isə əsasən terrorçu qrupların maliyyələşməsinə sərf olunurdu.

Amma artıq həm Sərhəd Xidməti, həm Gömrük Komitəsi, həm də DİN Baş Narkotiklə Mübarizə İdarəsinin regionlar üzrə əməkdaşları çox ciddi işlər görür, mübarizə aparırlar”.

Ekspert qeyd edib ki, bu məsələdə vətəndaş cəmiyyətinin də dəstəyi çox mühümdür: “Hesab edirəm ki, bu istiqamətdə maarifləndirmə xarakterli tədbirlərimiz çox məhduddur. Həm də bu sahəyə az QHT cəlb olunur. Halbuki vətəndaş cəmiyyətinin, insanların bu məsələdə dəstəyi çox mühümdür. Mə-

sələ, vətəndaşın yaşadığı ərazidə, binada əgər doğrudan da narkotik maddələrin qanunsuz dövriyyəsi ilə məşğul olan bir şəxs varsa, bununla bağlı vətəndaşlıq mövqeyindən çıxış etməli, seyrçi mövqeyində qalmaq, dərhal müvafiq orqanlara məlumat verməlidir ki, həmin şəxs və ya şəxslər zərərli şəkildə. Amma bəzən insanlar buna etinasız yanaşır. Və yaxud valideynlər narkotik istifadəçisi olan övladının qiyabi şəkildə belə müalicəsindən çəkinir, onun cəzalandırılacağından ehtiyat edir.

Qeyd edim ki, seyrçi mövqeyində qalmağın özü bir cinayətdir. Yeni cinayəti bilib gizlətmək, xəbər verməmək narkotacirlərin əhatə dairəsinin genişlənməsinə, onlar üçün münbit şəraitin yaradılmasına dəstək vermək deməkdir.

Daha bir məsələ, DİN Baş Narkotiklə Mübarizə İdarəsi narkotiklə mübarizə ilə bağlı roliklər, çarxlar təqdim edir. Lakin hesab edirəm ki, bu azdır. Həm də həmin çarxlar cəmiyyətə, insanlara, izləyicilərə təsir etməmək gücündə olmalıdır. Ssenarini yazanlar, çəkənlər onun leytmotivinə diqqət etməlidir.

Həmçinin mediada təbliğ xarakterli verilişlərə, həmin verilişlərdə peşəkar, mütəxəssislərə, o cümlədən psixoloq, nevroloq, narkoloqlara yer vermək lazımdır”.

Regional Sosial Təşəbbüslərə Dəstək İctimai Birliyinin sədri, narkoekspert Emil Maqalov da mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a danışib. Ekspert qeyd edib ki, ilk növbədə ölkədə narkomanların keyfiyyətli müalicəsi təşkil edilməlidir:

“Çünki istənilən narkotik aludəçisi potensial cinayət-kara çevrilir. Narkotik tələbatı çevriləndə onu müxtəlif yollarla əldə etməyə çalışırlar. İstifadəçilərin əksəriyyəti oğurluqla, soyğunçuluqla, cibgirişlə və digər cinayət yolu ilə maliyyə əldə edərək narkotik almağa sərf edir”.

Emil Maqalov narkotik istifadəçilərinin sayının artmasının digər səbəbi kimi insanların internetə və dünyaya senzurasız daxil olmasını göstərib: “Hazırda narkotiklərin istifadəsi

çox asandır. Narkotik istifadəçilərinin sayının artmasının digər səbəbi insanların internetə və dünyaya senzurasız daxil olmasıdır. Uşaqdan tutmuş hər kəsin rahatlıqla yazı və ya videolara girmək imkanı var. Üçüncü səbəb gənclərin asudə vaxtının təşkili probleimidir. Bu durumun acı mənzərəsi daha çox rayon və kəndlərdə özünü büruzə verir. Şəhərlərdə asudə vaxtın təşkili ilə bağlı bir qədər nikbin mənzərə var.

Deyə bilərəm ki, ətraf ölkələrlə müqayisədə Azərbaycanın göstəricisi daha yaxşıdır. Mən Türkiyə, İran, Gürcüstan və Dağıstanda olmuşam. El dilində bu ölkələrə baxanda şükürlüyük. Çünki Azərbaycanda ailə dəyərləri, mentalitet və digər amillər böyük rol oynayır.

Bu doğrudur ki, son illərdə ölkədə narkotiklərlə mübarizə kifayət qədər güclü aparılır və DİN bu istiqamətdə xeyli ciddi tədbirlər həyata keçirir. Lakin mövcud vəziyyəti nəzərə alsaq, mübarizəni daha da gücləndirməliyik. Bunun bir yolu var, o da narkotiki satanlarla mübarizə aparmaqdır. Hansı ki, bütün dünya bununla mübarizə aparır”.

□ **Xalidə GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

SN: “Xaricdən gətirilən meyvələrin çox qəbul edilməsi tövsiyə olunmur”

Yerli meyvələrə üstünlük vermək tövsiyə olunur. APA xəbər verir ki, bunu Səhiyyə Nazirliyinin mütəxəssis-eksperti, pediatr Əkbər Quliyev deyib. Həkimin sözlərinə görə, xarici ölkələrdən gətirilən meyvələr genetikamıza uyğun olmadığı üçün çox qəbul edilməsi tövsiyə edilmir:

“Məsələn, avokado, manqo kimi meyvələr bizim genetikamıza uyğun deyil. Buna görə bu məhsullardan çox qəbul etmək tövsiyə edilmir. Daha çox yerli və mövsümi meyvələrə üstünlük vermək lazımdır”.

Ölkəmizdə qışın və yayın öz spesifik faciələri var. Qışda insanlar dən qazından, yayda isə suda boğulurlar. Əlbəttə, dünyanın hər yerində yayda su hövzələrində faciələr olur, amma Azərbaycanda bu kimi hallar daha çox baş verir.

Çimərlik mövsümü hələ qabaqdadır. Amma indiyədək xeyli adam sularda boğulub ölüb.

Təkcə iyulun 11-də 3 nəfər boğulub. Bilgəhdə dənizdə bir nəfər batıb, İmişlidə isə Arazda ata və oğlu batıb. Hadisə Araz çayının Şahverdilər kəndi ərazisindən keçən hissəsində baş verib.

Çayda çimən 1990-cı il təvəllüdü Əliyev Asif Ələsgər oğlu və onun azyaşlı övladı 2019-cu il təvəllüdü Əliyev Rəvan Asif oğlu boğulub.

Necə edək ki, çiməndə boğulmayaq? Boğulmaya əsasən hansı hallar səbəb olur? Üzərkən nələrə diqqət etməliyik?

FHN Kiçikhəcmli Gəmilərə Nəzarət və Sularda Xilasetmə Dövlət Xidmətinin İctimaiyyətə Əlaqələr və Təbliğat Şöbəsinin rəisi daxili xidmət polkovnik-leytenantı Aqşin Əlili mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışdı: "Əvvəla onu qeyd edim ki, FHN Kiçikhəcmli Gəmilərə Nəzarət və Sularda Xilasetmə Dövlət Xidməti tərəfindən çimərlik mövsümünə hazırlıqla əlaqədar olaraq zəruri təhlükəsizlik tədbirləri görüldü. Belə ki, aprel ayından etibarən ölkə ərazisində sahilboyu ərazilərdə yerli icra nümayəndələrinin iştirakı ilə monitorinqlər keçirilib. Monitorinqlərin keçirilməsində əsas məqsəd çimərlik üçün əlverişsiz ərazilərin müəyyən olunması, eyni zamanda çimərlik operatorlarına təhlükəsizlik qaydaları ilə bağlı bildirişlərin təqdim edilməsidir. Bununla yanaşı, qurumun nəzarət etdiyi çimərliklərdə, o cümlədən "İdea" İctimai Birliyinin Bakı şəhərinin Qaradağ, Səbayel, Sabunçu, Xəzər və Binəqədi rayonlarında ümumi 6 ictimai çimərlikdə dalgıclar vasitəsilə sualtı müayinələr aparılıb, sualtı təmizləmə işləri həyata keçirilib, qurumun balansında olan xilasetmə texniki vasitələr, o cümlədən axtarış xilasetmə tədbirləri üçün istifadəsi nəzərdə tutulmuş avadanlıqlar işlək vəziyyətə gətirilib, çimərliklərdə istirahət edən vətəndaşların təhlükəsizlik qaydaları ilə bağlı maarifləndirilməsi üçün maarifləndirici məlumat-verici lövhələr quraşdırılıb. Bildiyiniz kimi son illər çimərliklərdən istifadə edən vətəndaşların sayında da müəyyən qədər artım müşahidə olunur. Məhz bu xilasetmə əməliyyatlarının daha səmərəli təşkili üçün bu il əlavə olaraq 50 nəfər xilasedici müqavilə əsasında bizim xilasedicilərimizlə birlikdə xidmət aparaçaqlar, bununla bağlı artıq mart ayından elan vermişdik və elana uyğun olaraq müraciətlər qəbul olundu və müraciətlərə əsasən 50 nəfər seçildi.

Həmçinin qurumumuzun nəzarət etdiyi çimərliklərdə təcili tibbi yardım briqadaları ilə təchiz olunmuş həkim briqadaları da təcili tibbi yardım maşınları ilə birgə fəaliyyət göstərir. Əgər suda boğulma faktı ilə üzləşən şəxslər olarsa, əməkdaşlarımız dərhal həmin şəxsi xilas edir, elə qayıqın içərisində ona ilkin yardım göstərilir, əgər tibbi yardım ehtiyac olarsa, artıq bizimlə çiyin-çiyinə xidmət aparan həkimlərə təhvil verilir. Məhz bu uğurlu təhlükəsizlik tədbirlərinin nəticəsidir ki, artıq bu il 49 suda boğulma təhlükəsi ilə üzləşən şəxs xilasedicilərimiz tərəfindən xilas olunub".

Aqşin Əlili qeyd edib ki, təmsil etdiyi qurumun nəzarət etdiyi çimərliklərdə suda boğularaq ölme faktı qeydə alınmayıb: "Biz hər zaman vətəndaşlara

Yayın bitməyən dərdi - suda boğulmalar yenə başladı...

Ekspertdən xəbərdarlıq: "Çimərlik seçimində ehtiyatlı olun, çünki..."

müraciət edirik ki, çimərlik seçimində diqqətli olun. Əgər hər hansı çimərlikdə xilasedici yoxdursa, xilasetmə texniki vasitələr mövcud deyilsə, bu o deməkdir ki, həmin ərazidə təhlükəsizlik tədbirləri görülməyib və ondan istifadə təhlükəlidir. Məntiqə də əgər suda boğulma təhlükəsi ilə üzləşsə, bizi yalnız xilasedicilər xilas edə bilər, yox əgər ərazidə xilasedici yoxdursa, bu o deməkdir ki, bizim köməyimizə heç kim gəlməyəcək.

O ki qaldı çaylarda, süni göllərdə boğulma faktlarına, məlum olduğu kimi, xüsusən də bölgələrdə suvarma kanalları, süni göllər, çaylar mövcuddur ki, bu cür su obyektlərinin, su tutarlarının təminatı çimərlik kimi nəzərdə tutulmayıb. Lakin təəssüflər olsun ki, bəzi yeniyetmələr, azyaşlılar bu kimim ərazilərdən çimərlik kimi istifadə edirlər ki, sonnda da bədbəxt hadisələr qaçılmaz olur.

Suvarma kanallarının inşasında dəmir beton qarışığından istifadə olunur və məhz bu betonla suyun təminatı nəticəsində həmin hissədə müəyyən bir ot təbəqəsi əmələ gəlir ki, inanın, xilasedicilər belə ora tək düşəndə oradan çıxıb bilmirlər. Bu baxımdan, diqqətli olmaq

lazımdır. Nəzərdə tutulmayan ərazilərdən istifadə qətiyyətlə olmaz.

Çimərliklərdə təhlükəsizlik üçün əsas amillərdən biri hava şəraitidir. Bildiririk ki, küləyin sürəti saniyədə 10 metrədən artıq olduqda çimərliklərdən istifadə təhlükəli və qadağandır".

Aqşin Əlili həmçinin qeyd edib ki, bəzən hava qaraldıqdan sonra, gecə saatlarında da çimərlikdən istifadə halları müşahidə olunur ki, bu da çox təhlükəlidir: "Hava qaraldıqdan sonra çimərlikdə üzmə sərhədlərini müəyyən edən nişanları görə bilmirik. Əgər hər hansı hadisə baş verərsə, görüntü olmadığı üçün xilasedicilər axtarış etməkdə çətinlik çəkir, axtarışlar da nəticə vermir.

Axtarış-xilasetmə əməliyyatlarında bəzən kiçik həcmli gəmilərdən, xüsusən asma mühərrikli qayıqlardan istifadə olunur ki, qanunvericiliyə görə də kiçik həcmli gəmilərin günün qaranlığı vaxtı istismarı qadağandır. Məhz bu səbəbdən vətəndaşlara müraciət edirik ki, hava qaraldıqdan sonra suya girməsinlər.

Həmçinin küləkli havada, dalgalı dənizdə suya girmək, içki qəbul edərək, sərxoş halda çimərlikdən istifadə etmək suda kobud hərəkətlər etmək qadağandır".

Aqşin Əlili çimərlik ərazisində uşaqların itması ilə bağlı müraciətlərin də daxil olmasından danışdı: "Doğrudur, xoşbəxtlikdən bütün müraciətlər uğurla başa çatıb, yeni uşaqlar çimərlik ərazisində tapılaraq, valideynlərinə təhvil verilib, ancaq bu faktların özü də təhlükəlidir. Məlum olduğu kimi, 13 yaşa qədər

uşaqlar yalnız valideynlərinin nəzarətində olmalı və tək buraxılmamalıdır. Yeni hər zaman valideynlərinin müşayiəti ilə çimərlikdən istifadə etməlidirlər.

Daha bir məsələ, bəzən olur su nəqliyyatı vasitələrinin sahibləri xüsusən də skuter adlandırdığımız hidrosikl, motosikllar insanların çimərlikdən istifadə etdiyi ərazilərə daxil olurlar, bu çox təhlükəli hərəkətdir. Bildiririk ki, əgər bu kimim xoşagəlməz hallar aşkarlansa, həmin şəxslərin barəsində İnzibati Xətalər Məcələsinin müvafiq qərarı ilə 100

və nəbz normal vурса, onu başaşağı sərt döşək üzərində uzatmaq, quru dəsmalla ovxalamaq və ge-yindirmək lazımdır.

Zərərçəkmişə isti içki, çay, kofe verib, isti adeyela bürümək lazımdır. Zərərçəkmişin huşu özündə deyilsə, amma nəbz normal vурса, normal nəfəs alırsa, bu zaman onu başaşağı meyilli uzatmaq, çənəsini açıb ağzında olan lil və qusuntuları təmizləmək, daha sonra qurulayıb, isitmək lazımdır.

Suda batan şəxsin huşu özündə deyilsə, tənəffüsü

"Xilasedicilər belə həmin əraziyə tək düşmərlər, çünki çıxmaq olmur"

manat cərimə olunacaqlar və yaxud onların sürücülük hüququ 6 aydan 2 ilədək məhdudlaşdırılacaq. Kiçik həcmli su nəqliyyatı vasitələrindən yalnız onlar üçün ayrılmış zolaqda istifadə etmək olar. Burada söhbət yalnız su ərazisindən gedir, sahildən deyil.

Bəs boğulmuş şəxsə necə yardım göstərməli?

Mütəxəssislər tövsiyə edir ki, boğulmuş şəxs sudan çıxarıldıqdan sonra vəziyyətinə uyğun yardım göstərilməlidir. Belə ki, zərərçəkmişin huşu özündədirsə

və ürəyi dayanıbsa, ona süni nəfəs verib, ürək masajı etmək məqsəduyğundur. Tənəffüs yollarından maye çıxarmaq üçün yardım göstərən ayağını dizdən bükərək zərərçəkmişə qarşı üstə budunun üzərinə qoyub əli ilə onun kürəkləri arasındakı sahəyə güclü şəkildə təzyiq etməklə tənəffüs yollarından suyu xaric etməlidir. Bu əməliyyat süni tənəffüsün verilməsinin gecikdirilməməsi üçün 10-15 saniyədən çox çəkməməlidir.

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Əhali ötən ay içki və tütün məhsullarına 206 mln. manat xərcləyib

2023-cü ilin ilk 6 ayında Azərbaycanda pərakəndə ticarət şəbəkələrində istehlakçılara 1 milyard 169.8 milyon manatlıq içki və tütün məmulatları satılıb.

"APA-Economics"-in Dövlət Statistika Komitəsinin hesabatı əsasında apardığı hesablamalara görə, cari ilin iyun ayında isə bu göstəricinin həcmi 205.8 milyon manat təşkil edib.

Qeyd edək ki, bu ilin yanvar-iyun aylarında spirtli içkilərin qiymətləri 2022-ci ilin müvafiq dövrünə ilə müqayisədə 4.5%, tütün məmulatlarının qiymətləri isə 4.6% artıb.

MUSAVAT

Son səhifə

N 118 (8254) 13 iyul 2023

Gəncə zorla kabab yedizdirdilər, öldü

İngiltərənin Lancashire əyalətindən bir futbol azarkeşi yoldaşları ona zorla kabab yedizdiriblər. Zorla kabab yeyən adam daha sonra qatar-da yuxuya gedib və ölüb. Bu barədə The Mirror məlumat yayıb. 56 yaşlı futbol azarkeşi David Clark sərxoş vəziyyətdə Lancaster City və Farsley Celtic arasındakı futbol matcından qatarla qayıdıb. Dostu Jon Vaite onunla birlikdə at sürüb. Matc zamanı təxminən beş litr pivo içiblər.

Clarkin beş ildir tanış olduğu qardaşı və bacısı 22 yaşlı Nicole Cavin və 32 yaşlı David Noblun Lancashire-in Preston şəhərindən eyni qatarda getdikləri ortaya çıxıb. Azarkeşlər onların yanında oturub. Clark yuxuya getdikdə, Kevin və Noble ona bir toyuq kababı yedirtməyə qərar veriblər. Silverdale Stansiyasına təcili yardım çağırılıb. Həkimlər Clarkin boğazında qolf topu ölçüsündə bir kabab tapıblar. Yemək parçaları ingilisin nəfəs borusunu bağlayıb.

Kişi xəstəxanaya aparılıb. Həkimlər kababı boğazından çıxarsa da, Clark səhəri gün ölüb. Yanılma zamanı onun boğulduğu məlum olub. Kevin və Noble adam öldürmə ittihamı ilə mühakimə olunsalar da, günahlarını boynuna alırlar.

Həkimlər istidə çimərkən soyuq şok riski ilə bağlı xəbərdarlıq edir

Avropanın bir çox ölkələrini isti bürüyüb. Fransada bir sıra departamentlərdə nərinci - təhlükəli rejim elan edilib. Lionda bazar günü hava 38 dərəcəyə qədər istiləşib. Almaniyada istilik 38, Polşada 30 dərəcəyə qalxıb. İtaliyada da istilər artıb. İspaniya və Portuqaliyada da yaxın günlərdə havanın temperaturunun 40 dərəcəni keçəcəyi proqnozlaşdırılıb.

Həkimlər günorta günəşində çölə çıxmamağa və bol su içməyə çağırırlar.

Bundan başqa, istidə çimərkən soyuq şok riski ilə bağlı xəbərdarlıq da edirlər. Sərinləmək üçün insanlar göllərə və çaylara qaçır. Amma günəş vurması, günəş yanığı ilə yanaşı, soyuq suya girərkən bədənin stressli vəziyyətə düşməsi də çox təhlükəlidir. Bu zaman bədən temperatur şoku alır. Bunun nəticəsi ölümcül ola bilər. Qeyd edək ki, ötən il Avropada anomal istilərin təsiri nəticəsində 15 minə yaxın insan həyatını itirib.

Pasiyent əməliyyat zamanı həkimlərə qorxulu anlar yaşadı

Əməliyyatdan əvvəl bədəninin bir xüsusiyyəti ilə bağlı həkimləri xəbərdar etməyi unudan pasiyent əməliyyat masasında olarkən həkimlərə qorxulu anlar yaşadı. Bu barədə "Jecmenn" ləqəbli "Reddit" sosial şəbəkə istifadəçisi özü danışib. Onun sözlərinə görə, bədəninin bəzi anesteziya növlərinə davamlı olduğunu bilib, lakin həkimlər anamnez götürəndə bunu qeyd etməyib. Nəticədə əməliyyat otağında əsl həngamə yaşanıb.

O özü əməliyyat zamanı diğini söyləyib. "Sadəcə, məbaş verənlər haqqında dedimədim, sadəcə qalxmaq istədiyim yemək olar ki, heç nə xatırlamamışam, qalanlarını həkim-

lər mənə danışdı. Məni geri qaytarmaq üçün bir neçə nəfər lazım olub", - deyə o bildirib.

Kişinin sözlərinə görə, o ətrafında olan hər şeyi bir-birinə qatıbmış: "Deyəsən, bəzi tibbi avadanlıqları zədələmişəm, hətta tibb bacılarından birini yüngül yaralamışam, özümə də xəsarət yetirmişəm", - deyə kişi həkimlərdən eşitdiklərini danışdı.

"Jecmenn" işçilərin ondan incimədiyini, əksinə, bu mövzuda zarafatlaşdıqlarını deyir. "Ancaq hərəkətimə görə kiminsə yaralandığını bilmək mənim üçün xoşagəlməzdir", - deyə o hisslərini bölüşüb.

Dünya xərçəngin müalicəsini kəşf etmək arəfəsindədir

Massaçusets Texnologiya İnstitutunun (MIT) alimlərinin xərçəngə qarşı hazırladığı yeni peyvənd sınaqdan keçirilən heyvanların 80 faizində şiş məhv edib. Yeni dərman T-hüceyrələrinin immun reaksiyasını gücləndirir, həmçinin onların lazımı müalicəvi xüsusiyyətlərlə istehsal prosesinə başlayır.

Müalicə qlioblastoma və melanoma olan gemiricilərin böyük əksəriyyətində xərçəngin yox olmasına gətirib çıxarıb. İndiyədək erkən şişlərdə immunoterapiyanın belə effektivliyi nail olmaq mümkün deyildi. Hazırda alimlər müxtəlif növ şişlərin müalicəsini öyrənməyə və adaptasiya etməyə davam edir. Daha sonra terapiya insanlarda təhlükəsizlik və effektivlik baxımından qiymətləndiriləcək.

Bir anlıq fikri yayındı və özünü dalğaların arasında gördü

Rusiya sahilində gəzərkən dalğanın vurub dənizə saldığı yeniyetmə sakinlərin çevikliyi sayəsində xilas edilib. Hadisə Sevastopol şəhərində baş verib. Uşağın dənizə düşdüyünü gören sakinlər birlikdə əl-ələ verib onu sudan çıxarıblar. Məlumatla görə, onun xilas zamanı bir neçə nəfər yüngül xəsarət alıb.

Bunları bilirsinizmi?

- * İnsan yaşlandıqca ürək döyüntülərinin sayı da azalır.
- * Bir körpənin ürəyi dəqiqədə 130, 3 yaşlı uşağın ürəyi dəqiqədə 100, 12 yaşlı uşağın ürəyi isə dəqiqədə 90 dəfə vurur
- * İnsan dərisinin hər 2,5 kv.sm-də 19 milyon hüceyrə, 60 tük, 90 yağ vəzisi, 570 sm damar və 625 tər vəzisi var.
- * Tokioda 1990-cı ildə müşahidə edilən ən böyük avtomobil tıxacının uzunluğu 135 km idi.
- * Cənubi koreyalılar arasında adları Kim və Li olanların sayı 45 faizdir.
- * 100 stəkan qəhvə içmək insanı öldürə bilər.
- * Yazıçı Xristian Anderson bir sözü belə düzgün yazıbilmirdi.
- * Cənubi Koreyada eyni soyadına malik insanların evlənməsi qadağandır.
- * Bəzi diş pastalarının tərkibinə antifriz daxildir.
- * Dünyada ən çox koka-kolanı İslandiya əhalisi içir.
- * Gülüş zamanı insanın 17 əzələsi "işləyir".
- * Bütün ömrü boyu insanın dərisi min dəfə dəyişir.
- * Göy gözlü insanlar ağrılara daha həssas olur.
- * İnsanın dilinin izi də barmaq izləri kimi unikalıdır.
- * Bir damcı neft 25 litr içməli suyu yararsız edir.
- * İnsanın gözü 10 milyon rəng çalarını seçməyə qadirdir.
- * Açıq gözlə asqırmaq qeyri-mümkündür.
- * Bütün ömrü boyu qadın orqanizmi 7 milyon yumurta hüceyrə hasil edir.

Cənubi Koreyada böyük pandaların iki balası dünyaya gəlib

Cənubi Koreyada böyük pandaların iki balası dünyaya gəlib. Bu çox nadir hadisədir. Çünki onların "çoşalma mövsümü" ildə cəmi bir-üç gün davam edir. Məlumatla görə, balaların anası 2016-cı ildə Çindən Cənubi Koreyaya köçürülən Ai Bao adlı pandadır. 180 və 140 qramlıq balaların vəziyyəti yaxşıdır. Lakin hələ ətraf mühitə uyğunlaşmadıqları üçün beş-altı ay ərzində ictimaiyyətə göstərilməyəcəklər.

Susuzluqdan yanan quş insan əlindən su içdi

ni göstərməkdədir.

Küçə musiqiçisi dinləyicinin qulağını dişlədi

Rusiyanın Qoryaçı Klyuç şəhərindən olan küçə musiqiçisi narazı dinləyicinin qulağını dişləyib. Sosial şəbəkələrdə küçə musiqiçiləri ilə yoldan keçən arasında münaqişənin videosu yayılıb. Videodan görünür ki, dinləyici gənc musiqiçinin repertuarını bəyənəyib və musiqi alətinin qabını təpikləyərək oradakı pulları dağıdıb. Nəticədə tərəflər arasında əlbəyaxa dava başlayıb. Bu zaman yeniyetmə musiqiçi dinləyicinin qulağını dişləyib.

Musiqiçi hadisə barədə açıqlamasında iddia edib ki, ona qarşı hörmətsizlik edən dinləyicinin qulağını qəsdən dişləməyib: "Dava zamanı o, məni tutub sıxdı və nəfəs ala bilmədim. Əlimdən gələn tək şey onun qulağını dişləmək oldu. Amma mən onu dişləmək istəmədim. Sadəcə məni buraxması üçün dişləmək məcburiyyətində qaldım. Ancaq elə oldu ki, məni itələdi və qulağı ağızımda qaldı", - deyə o bildirib.

Yeniyetmənin dediyinə görə, ona hücum edən şəxs xəstəxanaya getməli, polisə müraciət etməyib. Musiqiçinin özü də hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları ilə əlaqə saxlamaq niyyətində deyil.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Redaktor:
Elşad MƏMMƏDLİ

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Sifariş: 1764

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500